

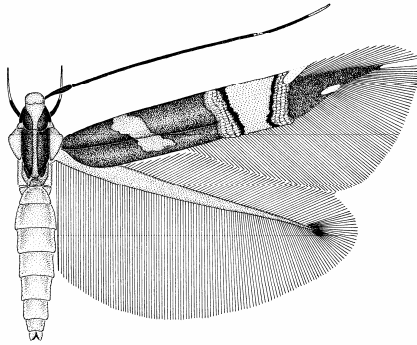
FRANJE

Jaargang 11 (22)

20 september 2008

ISSN: 1388-4409

**Mededelingen uit de secties Snellen en Ter Haar van de Nederlandse
Entomologische Vereniging**

Colofon

Franje is het gezamenlijke contactorgaan van de secties “Snellen” en “Ter Haar” van de Nederlandse Entomologische Vereniging en verschijnt twee maal per jaar.

Logo: *Cosmopterix zieglerella* door Sjaak Koster

Redactie: Maurice Jansen.

Redactieadres: Maurice Jansen, Appelgaard 9, 4033 JA Lienden. Tel: 0344-603758 (privé), 0317-496821 (werk); e-mail: m.g.m.jansen@minlv.nl; mgmjansen@planet.nl

Bestuur sectie Snellen:

voorzitter: C. Gielis, Mr.Haafkensstraat 36, 4128 CJ Lexmond. Tel: 0347-341555
C.Gielis@net.HCC.nl

secretaris: Marja van der Straten, C. van Abcoudeplantsoen 35, 6709 ST Wageningen. Tel: 0317-410467; e-mail: marjastraten@planet.nl

penningmeester: Frans Groenen, Dorpsstraat 171, 5575 AG Luyksgestel. Tel: 0497-542153 ; e-mail: groene.eyken@chello.nl

Bestuur sectie Ter Haar:

voorzitter: Maurice Franssen, Van Lidth de Jeudelaan 3, 6703 Wageningen. Tel: 0317-422940; e-mail: maurice@franssenhagebols.demon.nl

secretaris: Maja de Keijzer, Corn. de Wittstraat 36^e, 3311 GD Dordrecht. Tel: 078-6137704; e-mail: boos@xs4all.nl

penningmeester: Joke Stuurman-Huitema, Hallerweg 50, 1456 AW Wijdewormer. Tel: 0299 – 422 629; e-mail: henkenjokesturman@planet.nl

lid: Henk Hunneman, Ardennen 9 – Lunetten, 3524 VC Utrecht. Tel: 06-52478339; henk.hunneman@casema.nl

lid: Frits Bink, Zuider-Eng 6, 6721 HH Bennekom. Tel: 0318 – 418 435; e-mail: Frits.en.rosita@tiscali.nl

Lidmaatschap voor leden van Snellen: € 9,- per jaar, bij voorkeur te voldoen op Rabobank-rekening 130635790 te Luyksgestel onder vermelding van “Snellen”.

Foreign members can pay their subscription of € 9,- yearly at the international banking account number: IBAN NL 80 RABO 0130 6357 90; BIC-Code: RABONL2U Concerning the costs, please inform at your bank.

Für ausländische Mitglieder, bitte überweisen Sie den Mitgliedsbeitrag von € 9,- auf unsere internationale Kontonummer: IBAN NL 80 RABO 0130 6357 90; BIC-Code: RABONL2U. Für die Kosten, bitte informieren Sie bei Ihren Bank.

Lidmaatschap voor leden van Ter Haar: € 9,- per jaar, girorekening 4316551 t.n.v. sectie Ter Haar, Wijdewormer.

Website NEV: <http://www.nev.nl>.

INHOUD

Marja van der Straten	
Verslag bijeenkomst sectie Snellen op 12 april 2008 te Lexmond.....	46
Frits Bink en Jeroen Voogd	
<i>Lithosia quadra</i> , een puzzel.....	54
Maja S.M. de Keijzer	
Verslag van de voorjaarsbijeenkomst van de sectie Ter Haar op 1 maart 2008 te Lexmond.....	57
Insectendozen te koop.....	63
Rob de Vos	
De <i>Oligia</i> - en <i>Mesoligia</i> -soorten in Nederland	63
Maurice Jansen	
Verslag inventarisatieweekend Snellen en Ter Haar te Koudekerke (Walcheren, provincie Zeeland) op 23-25 juni 2006.....	71
Programma bijeenkomst sectie Snellen	91
Programma bijeenkomst sectie Ter Haar	92

Verslag bijeenkomst sectie Snellen op 12 april 2008 te Lexmond.

Marja van der Straten

Aanwezig: Jan Asselbergs, Anton Cox, Louis van Deventer, Cees Gielis, Ab Goutbeek, Frans Groenen, Harry Groenink, L. Groothedde, Carel ten Ham, Henk ten Holt, Hans Huisman, Maurice Jansen, Klaas Kaag, Maja de Keijser, Sjaak Koster, Ben Kruijssen, Joop Kuchlein, Christine Kuchlein, Charles Naves, Jurate de Prins, Willy de Prins, Rob Schouten, Arnold Schreurs, Marja van der Straten, Jaap van Vuure, Wolfgang Wittland, Hugo van der Wolf, Jacq Wolschrijn, Jaap Zwier.

Afmeldingen: E.van Nieukerken, de 'afdeling' Friesland alsmede W.G. de Jong

Als nieuwe leden worden welkom geheten: Rob Schouten en Ben Kruijssen.

Huishoudelijk deel

Opening

De voorzitter biedt excuses aan voor de verwarring die is ontstaan rond de workshop van 16 februari. Deze bijeenkomst bleek in EB aangekondigd als voorjaarsvergadering van Snellen.

Bestuursverkiezing

De vergadering stemt in met een bestuurswisseling: Cees Gielis wordt voorzitter, Marja van der Straten treedt af als voorzitter en wordt secretaris. Hiermee is er weer een voltallig bestuur. Cees vervolgt de vergadering vanaf dat moment als voorzitter.

Verslag vorige bijeenkomst

Blz. 13, Jaap Zwier: *Agrotera nemoralis* Scopoli is nu met zekerheid als deze soort gedetermineerd. De *Syncopacma*-soort is echter niet *S.taeniolella* maar *S.larseniella* Gozmány. Blz. 28 e.v.: Joop Kuchlein geeft aan dat er slordigheden in de waarnemingenlijst van de excursie 2005 staan (bijv. *Epiblema uddmanniana* naast *Notocelia uddmanniana*, en *Agrotis exclam~~in~~otis*). Zijn verzoek is de gegevens nog eens goed na te kijken.

Bestuursmededelingen

Mededelingen van de NEV:

- In de lentevergadering zal de nieuwe sectie Thijsse worden gepresenteerd: deze heeft als doel een brug te vormen tussen natuurbeheer en insectenonderzoek. O.a. Frans Post en Frits Bink zijn hierbij betrokken. Verdere informatie via de NEV-website.
- Sectie insectenfotografie loopt niet goed door gebrek aan belangstelling van foto'experts'. De secretaris NEV roept deze mensen met nadruk op om deel te nemen aan deze sectie.
- Er zijn nog steeds stereomicroscopen te leen tegen slechts een borg van €100,--.
- De oplevering van Klasse, opvolger van Orde, is vertraagd en zal pas in de zomervergadering worden gepresenteerd.
- Matti Berg is kandidaat-voorzitter van de NEV bij de verkiezingen tijdens de lentevergadering op 17 april. De NEV roept iedereen op deze vergadering bij te wonen.
- Het bestuur van Snellen heeft geen kandidaten genomineerd voor de Uyttenboogaart-Eliassen Prijs en De Uyttenboogaart-Eliassen Stimuleringsprijs.

- De NEV-website wordt vernieuwd met ondermeer speciale invoermodules voor de secties. De secretaris vraagt foto's van activiteiten in te sturen, liefst met daarop 'jongere' leden, om vooral wervend te zijn voor jonge mensen.
- De Zomerbijeenkomst NEV wordt altijd slecht bezocht door vlindersaars, terwijl deze het Snellen/Ter Haar weekend wel goed bezoeken. Daarom zal het NEV-bestuur proberen deze excursies in 2009 te combineren: ze nemen contact op met de Sinnema's die al plannen hebben voor de organisatie van de Snellen/Ter Haar excursie 2009.

Overige mededelingen:

- Nadat het bestuur gevraagd heeft wie als niet-bestuurslid Snellen in het WVF wil vertegenwoordigen stelt Maurice Jansen zich kandidaat en wordt benoemd.
- De resultaten van de Snellen/Ter Haar-excursie zullen voortaan als volgt worden bewerkt: men levert zijn resultaten in bij de organisator van het weekend, die ze doorstuurt aan Willem Ellis voor invoer en controle in Noctua. Willem levert de resultaten na controle voorzien van commentaar terug aan de inzender, de organisator en de redactie van Franje.
- De workshop 'determineren microvlinders' kende 12 deelnemers en was een groot succes. Er zijn nog prints beschikbaar voor belangstellenden. Tijdens de vergadering blijkt te weinig belangstelling voor herhaling van de workshop op korte termijn. De secretaris zal bij Ter Haar polsen in hoeverre er daar belangstelling voor is. Mensen die hebben deelgenomen willen wel een verdiepingsworkshop met nieuwe elementen, bijv. nadat belangstellenden vooraf hebben aangegeven tegen welke concrete problemen ze aanlopen, waarop tijdens de workshop dan ingegaan kan worden.
- De plannen voor een workshop Pterophoridae worden opgeschoven, omdat Cees eerst gaat werken aan een Pterophoridae-uitgave in de serie NEV-tabellen. Mogelijk zal Marja een workshop 'identificatie van larven' organiseren in 2009. Belangstellenden hiervoor wordt aangeraden vast larven te verzamelen (op alcohol 70%).
- Na de vergadering zal het Snellenbestuur samen met enkele bestuursleden van Ter Haar een andere vergaderlocatie in Lexmond bezoeken om de geschiktheid te beoordelen voor Snellen- en Ter Haar bijeenkomsten. Hierop wordt in de najaarsvergadering teruggekomen.
- Diverse Snellenleden zullen deelnemen aan de Snellen-Ter Haar excursie 2008 in Zuid-Limburg die georganiseerd wordt door Frans Post. Naar aanleiding hiervan vraagt Jaap Zwier of er ooit nog een verslag komt van het excursieweekend in Bergen op Zoom (2004) (door Louis van Deventer of wellicht uit Noctua?).
- Volgende Snellen-bijeenkomst: 22 november 2008 te Lexmond, de gebruikelijke locatie.

Nederlandse namen voor microlepidoptera

Naar aanleiding van een e-mailwisseling van de afgelopen maanden blijkt er toenemende behoefte te zijn aan Nederlandse namen voor microlepidoptera. Digitale fotografie en ontsluiting van informatie via internet vestigt bij een steeds breder publiek de aandacht op microlepidoptera. Veel van deze mensen hebben echter moeite met wetenschappelijke namen. Om wildgroei en onoordeelkundige introductie van Nederlandse namen te voorkomen is door o.a. Roy Kleukers, Willem Ellis en Tymo Muus aan Snellen gevraagd of zij een rol wil spelen bij de totstandkoming van een officiële namenlijst. Het blijkt dat deze discussie enige jaren geleden ook is gevoerd waarbij toendertijd een duidelijk Nee is afgegeven. Ook nu nog zijn de meningen zeer verdeeld. Aan de ene kant staan mensen die menen 'dat je alleen serieus met microlepidoptera bezig kunt zijn als je de moeite wilt nemen met de wetenschappelijke namen

te werken, omdat deze eenduidig en internationaal zijn: ze kunnen nooit tot verwarring leiden'. Aan de andere kant staan mensen die 'dit onderschrijven, maar zich ook bewust zijn van de realiteit: je houdt het niet tegen! Mensen die via internet in aanraking komen met micro's stimuleer je met begrijpelijke Nederlandse namen waarvan er voor bekende soorten ook al de nodige zijn ingeburgerd. Deze ontwikkeling zal ook zonder Snellen doorgaan, of je het wilt of niet. Omdat bij Snellen echter de experts zitten, kun je dus maar beter meedenken en zorgen dat er een verantwoorde lijst tot stand komt'. De vergadering blijkt niet tot een gezamenlijke mening te komen, waarna de voorzitter het agendapunt afsluit.

Financieel verslag 2007

In het afgelopen jaar hebben er geen spectaculaire veranderingen in de financiën van de sectie Snellen. Het saldo per 31 december 2007 € 1.636,49, van de sectie blijft stabiel.

Het automatisch incasseren is een goed en tijdsbesparend instrument om contributie te ontvangen. Op dit moment maken 30 leden (= 38 %) gebruik van deze mogelijkheid voor het voldoen van de contributie. De penningmeester verzoekt de niet deelnemende leden om alsnog te overwegen aan de incassoregeling deel te nemen.

In 2007 hebben enkele leden een brief ontvangen voor het voldoen van achterstallige contributie. Leden ontvangen deze brief als er een betalingsachterstand is van drie jaren of meer. Meer dan 50% van de aangeschreven leden hebben na ontvangst van de brief hun contributiebijdrage voldaan.

De zaalhuur wordt in 2008 verhoogd tot € 100,00 per dag, exclusief de huur van microfoon etc. Het bestuur heeft hierover inmiddels een overleg gehad met de sectie Ter Haar en er is een voorstel voor een andere locatie.

De kosten voor Franje blijven stabiel maar enigszins afhankelijk van het aantal pagina's. Het verrekenen van de drukkosten van Franje aan Ter Haar verloopt in een goede sfeer. De inkomsten uit de verkoop van materialen zijn volgens verwachting teruggelopen.

In 2007 hebben Louis van Deventer en Henk ten Holt hun bestuurstaken overgedragen. Ik wil beide bedanken voor de prettige samenwerking tijdens hun zittingsperiode.

Voor de twee aftredende bestuursleden is een presentje gekocht als dank voor hun inzet als voorzitter en secretaris voor de sectie. Hierdoor is de post diverse kosten in 2007 verdubbeld.

Concluderend kan gesteld worden dat in het boekjaar 2007 de financiële situatie van de sectie Snellen onveranderd goed is gebleven.

Rondvraag

Maurice Jansen meldt dat hij in Franje vaker kleurenfoto's wil plaatsen. De extra kosten hiervan worden gedekt door het versturen van Franje met een particuliere postverzender in plaats van met TNT. Nadeel is dat de bezorging later is. Zijn verzoek is daarom om 1 tijdig de data van de volgende bijeenkomst in je agenda te noteren en 2 hem te bellen/mailen als je 14 dagen vóór de eerstvolgende Ter Haar c.q. Snellen-bijeenkomst geen Franje hebt ontvangen.

Presentatie nieuwe Website Stichting Tinea

Henk ten Holt

Een correcte determinatie van de soorten is de basis van alle ecologische en faunistische kennis. Determineren wordt echter vaak bemoeilijkt door dure, onvolledige of ontoegankelijke literatuur. Informatie-technologie biedt nieuwe mogelijkheden in de vorm van digitale fotografie, webforums en websites met alle voor- en nadelen van dien. Het klassieke 'vangen

en determineren' wordt vaak vervangen door 'foto maken' en 'plaatjes vergelijken'. Iedereen begint meestal met plaatjes kijken maar dit is vaak niet voldoende voor een correcte determinatie doordat de belangrijke kenmerken niet goed te zien zijn op de foto en er geen beschrijvingen bij staan. Conclusie: een website met goede afbeeldingen van collectie-exemplaren van de Nederlandse kleine-vlinderfauna kan in een grote behoefte voorzien en het foutpercentage van determinatie verminderen. Wie echter beter wil leren determineren maar geen genitaalpreparaten wil maken, kan tabellen gebruiken met daarin de relevante 'harde' kenmerken: vleugeladering, vorm en beharing palpen, kenmerken van de poten, et cetera. Nadelen van de huidige beschikbare tabellen zijn echter dat deze vaak moeilijk zijn, verouderd en niet toegesneden op de kleine vlinderfauna van Nederland. De vernieuwde Tinea-website, www.kleinevlinders.nl, die binnen enkele maanden gereed is, hoopt hierin verbetering te brengen. Deze website zal ondermeer complete familie- en soorttabellen toegesneden op de actuele, Nederlandse situatie bieden en kwalitatief goede foto's van collectie-exemplaren van (vrijwel) alle huidige Nederlandse soorten. Op termijn zullen worden toegevoegd: glossary, soortbeschrijvingen, verspreidingskaartjes, vliegtijd diagrammen en blad mijnen. Het unieke van deze website is dat soort-determinaties worden uitgevoerd door een gecombineerd gebruik van 'plaatjes kijken' en van determinatietabellen.

De basisstructuur van de site bevat een geïllustreerde engelstalige familietabel, een eenvoudige geïllustreerde Nederlandstalige familietabel en mogelijkheden tot doorklikken naar soorttabellen en soortpagina's met afbeeldingen van collectie-exemplaren.

Opmerkingen na de presentaties:

- De tabel leidt tot een familie. Bij de familie wil je dan bij voorkeur nogmaals alle kenmerken opgesomd zien, zodat je kan checken of jouw exemplaar inderdaad hieraan voldoet. Hiermee kun je controleren of je niet ergens in de tabel fout bent gegaan.
- Cees Gielis complimenteert Tinea voor het goede initiatief en het zeer vele werk dat reeds verzet is. Het geheel ziet er goed uit. Jaap van Vuure sluit zich hierbij aan maar spreekt ook de vrees uit dat beginners geneigd zullen zijn alleen nog maar plaatjes (met foto's) te vergelijken: vangen, opzetten en daadwerkelijk determineren ziet hij in het gedrang komen. Joop beaamt dit risico: mensen moeten willen investeren in het leren werken met een tabel. Met deze website hoop je ze hiertoe toch juist te stimuleren. Ben Kruijssen en Cees Gielis benoemen dat het belangrijk is beginners te helpen met het gebruik van een sleutel; heeft men het eenmaal een beetje onder de knie dan gaat men het vanzelf meer gebruiken.

Faunistische mededelingen

Kees Zwakhals

Op 20 december a.s. beleeft de entomologendag zijn 20^e lustrum. Ten behoeve van een continue presentatie vraagt Kees om digitale foto's van insecten. Stuur deze voorzien van naam van het insect en naam van de fotograaf naar Kees via e-mail (keeszwakhals@yahoo.com) of op CD. Eventueel mogen ook dia's ingeleverd worden die dan gedigitaliseerd worden.

C. Gielis

Afbeeldingen worden getoond van Alucitidae en Cossidae welke hij in de Verenigde Arabische Emiraten heeft gevangen. Eén *Alucita*-soort is nieuw voor de wetenschap. Deze is uiterst klein, 4-6 mm en heeft als voedselplant *Leucas inflata* waarbij de rups in de bloemen en zaaddozen leeft. Daarnaast worden de volgende Cossidae getoond: *Amellocossus aries*, *Holcocerus gloriosus*, *Meharia semilactea* en *Eremocossus vaulogeri*. Deze soorten waren reeds bekend uit de Emiraten.

Louis van Deventer

Louis toont foto's van *Esperia sulphurella* (Fabricius) die hij vond op een dode *Prunus*-stam die al enkele jaren in zijn tuin lag. De adulten vlogen in april. De soort leeft op hout dat minimaal twee tot drie jaar dood is. Daarnaast meldt Louis nog de volgende voor Nederland of Brabant bijzondere vondsten van 2007: op 28.i. ving hij *Mompha subbistrigella* (Haworth) in zijn huis in Drunen. Deze vroege soort leeft op Bergbasterdwederik (*Epilobium montanum*) en overwintert als adult soms in huis. Het is een schaars voorkomende soort die tweemaal eerder uit Brabant is gemeld.

Op 9.iv. ving hij in zijn tuin de mineerder *Caloptilia azaleella* (Brants). Deze is door Van Frankenhuyzen als eerste in Nederland gemeld uit kassen op azalea en deze uit Azië afkomstige invasieve exoot blijkt sinds 2000 ook buiten voor te komen op rododendron (*Rhododendron*). Cees Gielis vult aan dat hij de soort inderdaad kent van rododendronkwekerijen uit Etten-Leur en Lexmond.

Op 15.v. ving hij in Heusden op licht *Scrobipalpa acuminatella* (Sircom). Deze eveneens schaarse Gelechiidae is slechts twee maal eerder uit Brabant gemeld en komt voor op distel (*Cirsium*).

Op 7.vi. werden op dezelfde locatie drie exemplaren van *Epermenia (Calotripis) chaerophyllella* (Goeze) gevangen, een zeldzame soort van berenklauw (*Heracleum sphondylium*), die tweemaal eerder werd gemeld uit Brabant. Verder ving hij op dezelfde dag en dezelfde locatie de schaarse soort *Coleophora siccifolia* Stainton waarvan de determinatie steunt op een genitaalpreparaat en die al vijf maal was gemeld uit Brabant. De soort leeft op lijsterbes (*Sorbus aucuparia*), meidoorn (*Crataegus*), komt daarnaast veel voor op heidevelden en de zakjes zijn in de winter goed te vinden op berk (*Betula*).

Syncopacma larseniella Gozmány, een soort die gebonden is aan rolklaver (*Lotus*) werd eveneens enkele malen gemeld uit Brabant.

Louis meldt voorts enkele vondsten in lichtvangsten uit de Drunense Duinen. Deze stuifzanden herbergen de nodige 'kustsoorten' doordat ze een vergelijkbaar biotoop vormen. Zo ving hij op 18.v. *Anerastia lotella* (Hübner) en *Eligia (Microthrix) similella* (Zincken) welke laatste een schaarse soort is op eik (*Quercus*) en bekend uit Brabant en het oosten van het land. In augustus werden vervolgens gevangen *Scythropia crataegella* (Linnaeus) welke leeft op meidoorn (*Crataegus*) en sleedoor (*Prunus spinosa*) en *Caryocolum marmoreum* (Haworth) die gebonden is aan hoornbloem (*Cerastium*). Beide 'kustsoorten' werden éénmaal eerder uit Brabant gemeld. *C. marmoreum* is een zeer variabele soort en kan alleen met zekerheid met een genitaalpreparaat gedetermineerd worden.

Jaap Zwier

Jaap meldt de vangst in 2007 van *Epinotia signatana* (Douglas) in Zelhem die eerder werd gemeld uit Drempt en Doetichem in De Zumpe en bij Slangenburg. De soort is pas vrij recent

in ons land gevonden en tweemaal als nieuw voor Nederland gemeld: eerst door Hans Huisman in Franje na een vondst in Wezep in 2000 en in 2002 in Entomologische Berichten door Charles Naves en Joop Kuchlein. In 2001 werd de soort gemeld uit Wezep en Doetichem en tijdens de excursie in Kuinre in 2007 zijn meerdere exemplaren gevangen. De soort lijkt zich duidelijk uit te breiden. De soort leeft op allerlei Rosaceae en daarvan vooral op *Prunus*. Een goede afbeelding is te vinden in Die Tortriciden Europas van Razowski (nr. 353).

Jaap van Vuure

Interessante microlepidoptera, voornamelijk uit 2007, door Jaap van Vuure gevangen in Zeeland en opgenomen in zijn collectie.

Cosmiotes stabilella (Stainton). Op 15.iv.2007 werd een adult. gesleept uit de grasvegetatie van de Schotsman op Noord Beveland. Het betreft een vrouwelijk exemplaar (preparaat 1484). Deze soort werd voor het eerst gemeld in de jaarlijst 1988-1991 (Huisman & Koster, 1994: 33). Het oudste ex. dat daarin opgevoerd werd, stamde uit 1978 en was door Hans Huisman verzameld in Sommelsdijk (prov. Zuid-Holland). Het feit dat er zoveel jaren na deze vangst een definitieve vermelding in de jaarlijst verschijnt, geeft aan dat de determinatie van deze soort moeilijk is. Uiterlijk is de soort niet of nauwelijks te onderscheiden van de in hetzelfde door grassen gedomineerde biotoop voorkomende *C. freyerella* (Hübner) en *C. consortella* (Stainton). Na het maken van een preparaat leveren bij de mannetjes de doorn aan het uiteinde van de valve het onderscheid op; bij de vrouwtjes gaat het om de vorm van het antrum, de ductus en het signum in de bursa (Traugott-Olsen & Schmidt-Nielsen, 1977. The Elachistidae of Fennoscandia and Denmark). In mijn collectie bevinden zich 52 exx. van *freyerella*, 7 exx. van *consortella* en nu dus 1 ex. van *stabilella*. Het geeft een aardig beeld van de relatieve zeldzaamheid van deze soorten op Noord Beveland. Joop Kuchlein vult aan dat deze soort ook van de bloemdijken van Zuid-Beveland bekend is.

Coleophora coracipennella (Hübner). Op 20.vii.2007 werden twee exx. in de lichtval te Kortgene aangetroffen, een mannelijk (preparaat 1499) en een vrouwelijk ex. Deze soort is gebonden aan *Prunus*, *Malus* en *Crataegus* en was naar mijn weten nog niet van Zeeland bekend. Voor een zeker onderscheid met *C. prunifoliae* Doets en *C. spinella* (Schrank) is genitaalonderzoek noodzakelijk.

Phyllonorycter robiniella (Clemens). In 2002 vond ik voor het eerst mijnen van deze soort op Robinia (*Robinia pseudoacacia*) te Kortgene. Sindsdien is deze elk jaar gevonden op dezelfde boom, maar helaas bleken de rupsen telkens geparasiteerd. Het afgelopen jaar slaagde ik er voor het eerst in een aantal vlinders uit te kweken: op 29.ix.2007 drie exemplaren. en op 29.x.2007 nog eens twee. Ook deze waren afkomstig van dezelfde boom en overigens ook de enige op Noord Beveland waarop ik mijnen van deze soort heb kunnen vinden.

Phyllonorycter cerasicolella Herrich-Schäffer. Nieuw voor Zeeland. Op 14.vii.2007 kwam een vrouwelijk exemplaar (preparaat 1503) van deze soort op licht in de val te Kortgene. De soort leeft op *Prunus* sp. De sterk erop gelijkende *P. spinicolella* is alleen aan de hand van de genitaal structuur met zekerheid te onderscheiden (Heath & Emmet, 1985: 325).

Phyllonorycter mespilella Hübner. Dit is de soort van de peer (*Pyrus communis*) waarvan het voorkomen in ons land in 1988 werd vastgesteld en waarvan sindsdien door genitaalonderzoek is gebleken dat *P. mespilella* ook in ouder collectiemateriaal aanwezig is (Huisman & Koster, 2000: 197). Op 25.iv.2007 een mannelijk exemplaar (preparaat 1506) in de val te Kortgene en op 25.vii.2007 een tweede (preparaat 1513). Bij nadere bestudering van mijn collectie-materiaal bleek de soort al eerder te zijn gevangen op 14.viii.2006 (preparaat 1417) maar

verkeerd gedetermineerd. De lichtval in mijn tuin staat op enkele meters afstand van een 50 jaar oude perenboom. Aan de voedselplant is dus geen gebrek.

Phyllonorycter medicaginella (Gerasimov). Deze soort werd als nieuw voor de fauna gemeld op basis van vangsten en een vondst van mijnen in 2000 in Zuid-Limburg en in Zeeland aan de oever van de Westerschelde (Kuchlein & Kuchlein-Nijsten, 2002). Deze laatste vindplaats heb ik enkele malen afgezocht maar ik heb nooit een spoor van dit vlindertje kunnen vinden. In 2007 strooide ik een zakje zaad van “wilde bloemen” uit in een verloren hoekje van mijn tuin. Daar bleken gele en witte honingklaver tussen te zitten. In het najaar vond ik daarop tientallen mijnen waaruit het vlindertje tevoorschijn kwam. In totaal kweekte ik tussen 20.xi en 12.x.2007 21 vlinders uit. Het aantreffen van *P. medicaginella* is in overeenstemming met de uitbreiding van zijn areaal met name in het zuid-westen van het land sinds de ontdekking door Kuchlein (Huisman et al., 2004: 174). Aangezien *P. medicaginella* overwintert als pop, heb ik de resterende mijnen op de afgestorven planten in een hoekje van de tuin laten liggen. Wellicht levert dat dit voorjaar verse vlinders op.

Tot slot een van de eerste vangsten uit het tot nu toe door slecht en koud weer gekenmerkte nieuwe jaar 2008. Op 6.iii. vond ik een afgevlogen nog levend vlindertje in een plas regenwater te Kamperland. Misschien om mijn “honger” naar de op dat moment nog zeer schaars vliegende vlinders te stillen, nam ik het toch maar mee. Het resultaat is geen voorbeeld van fraai preparerwerk. Het genitaal was des te verrassender. Het blijkt een wijfje (preparaat 1540) van *Acleris cristana* (Denis & Schiffermüller). Deze zeldzame bladroller werd eerder gevangen in 1997 te Kortgene en de laatste tijd neemt het aantal meldingen toe. Willy de Prins vult aan dat in de Belgische provincie Brabant een grote populatie aanwezig is.

Literatuur:

- Heath, J. & A. M. Emmet, 1985. The moths and Butterflies of Great Britain and Ireland. Vol. 2 Cossidae- Helioidinidae. Harley Books, Colchester 1-460.
- Huisman K. J. & J. C. Koster, 1994. Nieuwe en interessante Microlepidoptera uit Nederland in de jaren 1988-1991 (Lepidoptera). Entomologische Berichten 54: 29-37.
- Huisman K. J. & J. C. Koster. 2000. Nieuwe en interessante Microlepidoptera uit Nederland in hoofdzaak van de jaren 1997 en 1998. Entomologische Berichten 60: 193-216.
- Huisman, K. J., J.C. Koster, E.J. van Nieukerken & S. A. Ulenberg. 2004. Microlepidoptera in Nederland in 2001-2002. Entomologische Berichten 64: 170-187.
- Kuchlein. J.H. & C.M. Kuchlein-Nijsten, 2002. *Phyllonorycter medicaginella* (Lepidoptera: Gracillariidae) new for The Netherlands. Entomologische Berichten 62: 96-100.
- Traugott-Olsen, E & E. Schmidt-Nielsen, 1977. The Elachistidae of Fennoscandia and Denmark. Fauna Entomologica Scandinavica 6: 1-299

Ab Goutbeek

Ab toont de volgende bijzonderheden uit Overijssel uit 2007: *Caloptilia falconipennella* Hübner gevangen op 19 september in de tuin te Dalfsen. De soort leeft op es (*Fraxinus excelsior*), els (*Alnus*) en liguster (*Ligustrum*). Eerdere meldingen kwamen uit Wezep, IJzervoorde en Zuidloo. Ook ving hij daar op 14.vi twee exemplaren van *Yponomeuta irrorella* Hübner, een soort van kardinaalsmuts (*Euonymus*) die eerder werd gemeld uit Drempt, Twello, Losser, Wezep, Zuidloo en 't Vechtdal. Op 12.vi. werd *Argyresthia (Blastotere) thuiella* (Packard) gevangen, een soort van coniferen hetgeen een eerste melding is uit Overijssel. Op 12.vii werd eveneens in Dalfsen *Acrolepia autumnitella* Curtis gevangen, een soort van

bitterzoet (*Solanum dulcamara*) dat de tweede melding is uit Overijssel na een eerste in 1987 te Ootmarsum.

Op 9.vi en 30.vi werden in Dalfsen twee soorten gevangen: 1. *Metalampra cinnamomea* (Zeller), een soort die leeft op dood hout en eerder gemeld van de Lemelerberg en het Bargerveen; 2. *Oegoconia deauratella* (Herrich-Schäffer) die leeft van detritus, werd gevangen op 30.vi, 2.vii en 8.vii van het afgelopen jaar en werd eerder in 1986 uit Twello gemeld. Cees Gielis merkt hierbij op dat dit een moeilijk te determineren soort is die gemakkelijk met andere soorten verward wordt.

Op 26.vi werd *Monochroa suffusella* (Douglas) gevangen die gebonden is aan veenpluis (*Eriophorum angustifolium*). Dit exemplaar werd gevangen in dichtgroeïende zijarmen van de Vecht. Deze soort werd eerder gemeld uit Haaksbergen, Wisselse Veen, Friesland en Bargerveen. De vraag is of er nog andere waardplanten bekend zijn.

Op 8.vi., 10.vi en 12.vi werden voorts drie exemplaren van *Anarsia lineatella* Zeller gevangen, welke leeft op perzik (*Prunus persica*), pruim (*Prunus domestica*) en abrikoos (*Prunus ameniaca*). Eerdere vondsten zijn gedaan te Drempt en Wezep. Tot slot meldt Ab de vondst op 30.v. van *Epinotia fraternana* Haworth, die op Spar (*Abies*) en Thuja (*Thuja occidentalis*) voorkomt. Dit betreft een tweede vondst voor Overijssel na een vorige te Ommen in 1997.

Ab ziet deze vondsten als bewijs voor het opdringen van soorten naar het noorden. Hans Huisman relateert dit door te wijzen op het 'opdringen van verzamelaars' naar het noorden. Voorheen werd in Midden-Overijssel weinig gevangen waardoor het beeld hierdoor sterk vertekend kan worden. Cees Gielis vult aan dat goede verwerkingsprogramma's corrigeren voor over- c.q. undersampling.

Hans Huisman

Hans meldt de vondst van het tweede exemplaar van *Acleris cristana* (Denis en Schiffermüller) in Wezep. De soort blijkt ook gevonden in Rozenburg (eerste vindplaats was Hoek van Holland) en in Brielle. Het is een zeer variabele soort, hetgeen voor veel *Acleris*-soorten geldt, die leeft op meidoorn (*Crataegus*) en sleedoorn (*Prunus spinosa*). Verder heeft Hans gedurende enkele maanden met een malaiseval gevangen op verschillende drooggevallen zandbanken in de Grevelingen tussen Flakkee en Schouwen, nl. Stampersplaat, Hompelvoet en Veermansplaat en de Slikken van Flakkee. Door een sluis in de Brouwersdam is het water zout gebleven. De kwaliteit van het water is goed en er heeft zich een bijzondere vegetatie ontwikkeld met Parnassia geelhartje (*Linum catharticum*), strandduizendguldenkruid (*Centaurium littorale*), bitterling (*Blackstonia perfoliata*), rode ogentroost (*Odontites verna*) en diverse orchideeën. Bijzondere micro's die werden aangetroffen zijn *Pseudopostega auritella* (Hübner), een zeldzame soort van wolfspoot (*Lycopus europaea*) en *Ectoedemia intimella* (Zeller) Op de Slikken van Flakkee werd *Coleophora boreella* gevangen die leeft op sierlijke vetmuur (*Sagina nodosa*). Hans roept meer mensen op om in deze bijzondere gebieden te vangen, ondanks dat je er lastig kunt komen en een bootje nodig hebt. Opvallend noemt hij verder nog de vondsten van *Adela reaumurilla* (Linnaeus) half juli: dit is vrij laat, omdat de soort normaliter vliegt van april-juni. Hans vraagt zich af of dat wel correct is of dat de soort overal later blijkt te vliegen.

Ben Kruijssen geeft aan dat vergelijkbare plantengemeenschappen ook voorkomen in vochtige pioniersvegetaties in de duinen. Ook daar zou gekeken kunnen worden. Cees Gielis suggereert dat de cyclus op deze zandplanten in de Grevelingen wellicht later is vanwege een koeler (micro)klimaat doordat de platen omringd worden door koud water. Klaas Kaag werpt tegen

dat hij in de Den Helder, ook koeler, de soort nooit na mei heeft aangetroffen. Cees Gielis voegt tot slot nog toe dat het ongebruikelijke vangen met malaisevallen perfecte resultaten geeft als je ze dagelijks leegt: het levert veel en ook onbekende soorten op.

***Lithosia quadra*, een puzzel.**

Frits Bink en Jeroen Voogd

De viervlakvlinder (*Lithosia quadra*) stond vroeger als trekvlinder te boek. De rups zou van korstmossen leven, een karaktertrek van de gehele onderfamilie *Lithosiinae*. Lempke (1961: 115; 1972: 122) kwalificeert de soort echter als een onregelmatig verschijnende vlinder die vooral in de maanden juli en augustus waargenomen wordt in klein aantal maar soms ook plaatselijk vrij talrijk kan optreden. In Zuid-Engeland wordt hij als inheems beschouwd, daarbuiten als een zeldzame immigrant. Enkele waarnemingen op lichtscheperen op volle zee ondersteunen deze opvatting. In Ebert (1997: 267-272) wordt voor Baden-Württemberg niet gesproken over migratiebewegingen, alleen over het onregelmatig en vaak heel plaatselijk verschijnen van de vlinders in de periode van eind juni tot midden september. Deze spreiding van drie maanden voedt speculaties over een mogelijke tweede, partiële generatie. De vlinders zijn nimmer op bloemen aangetroffen, wel op smeer. De meeste waarnemingen worden op licht gedaan.

Het grote verschil in waarnemingstijd tussen midden juni en eind september was voor Frans Post (2007a: 23; 2007b: 16) aanleiding om aan het optreden van een tweede generatie te denken. In 2006 heeft hij zelfs 64 waarnemingen kunnen achterhalen die gedaan zijn in de periode begin september tot begin oktober. Maar kan een tweede generatie wel, verloopt de ontwikkeling snel genoeg om in drie maanden tijd een generatie voort te brengen? We blijven dus zitten met twee vragen: is *Lithosia quadra* een trekker ja of nee en kan er ja of nee een tweede generatie optreden. Een kweekexperiment kan uitkomst bieden.

Kweek 2006/2007

Dick Groenendijk ving op 23 ix. 2006 te Wageningen een vrouwtje dat vervolgens bij Jeroen Voogd eitjes heeft gelegd waarmee een kweek kon worden opgezet. In de periode van eind ix-1.xi. vond de kweek binnen plaats in een plastic kweekdoos bij een temperatuur van gemiddeld 20° C. Van 1.xi-2.iii stond de kweek buiten in een kweekkast in de schaduw en vanaf 2.iii. weer binnenshuis op een met algen en korstmos begroeide pruimentak die in de zon geplaatst werd en dagelijks besproeid. De gemiddelde temperatuur in maart bedroeg ongeveer 20° C en in april 21° C. De ontwikkeling verliep als volgt:

- eistadium: 25.ix tot omstreeks 5.x. en dat is ongeveer 11 dagen;
- rupsstadium:
  - herfstactiviteit van 6-29.x.
  - overwintering: begint eind oktober in het derde stadium, daarna vindt eind november vervelling naar het vierde stadium plaats. De rupsjes krimpen tot ongeveer 4 mm en zitten onbeschut op een spinselmatje waarna ze hun activiteit begin maart hervatten.
  - voorjaarsactiviteit (voortzetting kweek binnen): van 2.iii – 28.iv. Gedurende deze periode was het eetgedrag van de rupsen goed te observeren en ze aten algen en in mindere mate korstmos. Er werd alleen gegeten als de planten vochtig waren. Van de uitlopende knoppen van de pruimentak werd niet gegeten.

In totaal werden zeven vervellingen en acht stadia waargenomen. De rupsen zijn tot het zevende stadium kort behaard en in het achtste stadium opvallend lang behaard.

- popstadium: duurt 10-12 dagen dus ongeveer 11 dagen;
- vlinder: levensduur in kweek loopt uiteen van 5-11 dagen en het gedrag van zeer actief en binnen vier dagen afgevlogen tot weinig actief en overwegend schuilend. De vlinder drinkt dagelijks water na een besproeien met een plantenspuit. Een vlinder van een dag oud had 152 legklare en 288 halfontwikkelde eieren in het lichaam terwijl een vrouwtje in vijf dagen ongeveer 500-600 eieren legde.

Ecologisch profiel

Antwoorden op de in de inleiding gestelde vragen over het aantal generaties en de trekvlinderstatus.

Het antwoord op de vraag of er twee generaties mogelijk zijn is een kwestie van rekenen. Een stadium van de rups duurt gemiddeld 6,6 dagen gerekend over de perioden dat de rups zich voedt. Er zijn acht stadia dus de totale activiteitsperiode is dan $6,6 \times 8 = 53$ dagen. Tel daarbij op de duur van het ei- en popstadium van elk 11 dagen en de totale periode wordt 75 dagen. In het derde en vierde rupsstadium vond een overwintering van 122 dagen plaats. Deze overwinteringsperiode blijft dan achterwege in het geval van een tweede generatie. Van vlinders in midden juni zouden dus nakomelingen half september kunnen vliegen, het tijdstip waarop het vrouwtje in Wageningen verzameld werd. Maar voor een alg- en korstmoseter zijn de maanden juli en augustus niet bepaald gunstig daar de voedselplanten dan vaak uitgedroogd zijn en ongeschikt als voedselbron. De vroeg geboren rupsen zullen dan lange perioden in een zomerrust moeten doorbrengen. Dat de rupsen dit kunnen bleek uit de kweek waarbij een rups van de tak afgelopen is en minstens een week lang op de grond rond heeft moeten lopen voordat hij weer gevonden werd. Dit had tot gevolg dat de rups 20 dagen achter liep in zijn ontwikkeling ten opzichte van de andere rupsen.

Conclusie: een tweede generatie zou in principe mogelijk kunnen zijn ware het niet dat de zomerperiode ongunstig is voor de ontwikkeling van de rupsen.

De vraag of de soort als trekker beschouwd kan worden, is te beantwoorden door naar de potentiële prestaties van de vlinders te kijken. In de kweek leefden de vlinders niet lang: maximaal elf dagen. Ze toonden weinig belangstellingen voor aangeboden voedselbronnen maar reageerden wel heel sterk op bevochtigen dat leidde tot onmiddellijk gaan drinken. De vlinders blijken dus afhankelijk te zijn van vochtige omstandigheden. De vlinders gaan na het uitkomen binnen twee tot drie dagen eieren afzetten en in de daaropvolgende vijf dagen worden in totaal naar schatting 500-600 eitjes afgezet. Dit is geen gedrag dat past bij een trekvlinder waarbij het afzetten van de eieren gewoonlijk uitgesteld wordt tot na de trekfase. Bovendien bleken de vlinders opvallend vaak water te drinken, met andere woorden ze zijn niet opgewassen tegen een langdurige periode van droogte. Dit past ook niet bij een trekvlinder.

Conclusie: de vlinder vertoont geen eigenschappen die duiden op een vermogen tot trekken. De waarnemingen van situaties waaruit blijkt dat er wel trek plaatsvindt, moeten dus onder zeer gunstige weersomstandigheden plaatsvinden op tijdstippen dat de vlinders zeer actief zijn. De verplaatsing zal vooral te verwachten zijn in de richting van de op dat tijdstip heersende wind. De soort moet dus getypeerd worden als een dwaler.

De puzzel, een uitdaging

Blijft de vraag hoe het grillige optreden van deze soort te verklaren is. De voedselbron is geen beperking en bomen en struiken die met algen en korstmossen begroeid zijn komen tegenwoordig vrijwel overal voor. De verspreiding moet in het vlinderstadium plaatsvinden want de jonge rupsjes zijn niet uitgerust met lange haren en maken geen lange spinseldraden zodat er geen aanwijzing is dat verplaatsing door de wind (anemochorie) kan gebeuren. Het plotseling talrijk voorkomen op een bepaalde locatie kan samenhangen met gunstige omstandigheden voor de opgroeiende rupsen doordat er ter plaatse frequent dauw is opgetreden of vaak geregend heeft. Het talrijk optreden kan dus naar verwachting voor een belangrijk deel verklaard worden uit de gegevens over de weersgesteldheid in het voorafgaande jaar.

Het optreden van een vroege of late vliegperiode kan mogelijk uit gegevens over de weersomstandigheden in voorjaar en zomer verklaard worden, waarbij een langdurige droogteperiode de oorzaak van vertraging van de ontwikkeling kan zijn. Uiteindelijk zal het vaststellen of de soort al of niet een obligate diapause heeft de doorslag kunnen geven wat betreft het aantal generaties per jaar. Het is Kimmo Silvonen gelukt de diapause te onderdrukken door de rupsen op te kweken bij 23°C en continu kunstlicht. Van een wijfje dat op 20.vii.2005 verzameld was, kreeg hij op deze manier op 18.ix. volgroeide rupsen (Silvonen, 2005, in litt). Onder deze omstandigheden hadden de rupsen, inclusief het ei-stadium, 60 dagen nodig om het volgroeide stadium te bereiken. Deze ontwikkelingsstijd onder geforceerde omstandigheden komt dus overeen met de door ons berekende periode van 75 dagen waarbij ook de duur van het popstadium inbegrepen is.

Valstrik

De mening dat er een (partiële) tweede generatie bij *Lithosia quadra* kan optreden volgt uit de interpretatie van het fenogram dat samengesteld is uit een samenvoeging van alle waarnemingen over een lange periode. Het gegevensbestand van *Noctua* van de WFV over de jaren 1981 t/m 2007 bevat 40 waarnemingen van *Lithosia quadra*. Hieruit blijkt dat alleen in 2007 met twee waarnemingen het tijdsverschil tussen eerste en laatste waarneming 72 dagen bedraagt. Er zijn twee jaren waarin deze soort opvallend optrad. In 2000 werden er in juni een tiental vlinders geregistreerd en in 2006 ca 15 eind september. In 2000 is de vroege generatie niet gevolgd door een tweede later in het jaar, de late waarnemingen in 2006 werden niet voorafgegaan door waarnemingen in de vroege zomer. Uit deze gegevens blijkt dus niet het mogelijk optreden van een partiële tweede generatie. De oorzaak van het optreden van een late vliegperiode zal dus gezocht moeten worden in een onderbreking van de ontwikkeling van de rupsen die het gevolg kan zijn van bepaalde weersomstandigheden. Pas dus op bij de interpretatie van een fenogram en trap niet in deze valstrik.

Literatuur

- Bink, F., 2007. Ecologische werkgroep. *Franje* 10 (20): 32-35.
- Ebert, G. (ed.), 1997. *Die Schmetterlinge Baden-Württembergs*. Band 5. Nachtfalter III. Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart: 267-272.
- Lempke, B.J., 1961. *Catalogus der Nederlandse Macrolepidoptera* (Achtste supplement) Tijdschrift voor Entomologie, 104 (8): 115-117.
- Lempke, B.J., 1972. *De Nederlandse trekvlinders*. Thieme, Zutphen: 122-123.
- Post, F., 2007a. In: Keijzer, M.S.M. de. Verslag van de najaarsbijeenkomst van de sectie Ter Haar op 14 oktober 2006 in Lexmond. *Franje* 10 (19): 20-32.

Post, F., 2007b. In: Keijzer, M. de. Verslag van de voorjaarsbijeenkomst van de sectie Ter Haar op 10 maart 2007 te Lexmond. *Franje* 10 (20): 4-17

Verslag van de voorjaarsbijeenkomst van de sectie Ter Haar op 1 maart 2008 te Lexmond

Maja S.M. de Keijzer

Aanwezig waren de volgende 29 personen: Ben van As, Gerard Bergsma, Frits Bink, Henk Bunjes, Zsolt Dobos, Willem Ellis, Maurice Franssen, Ab Goutbeek, Dick Groenendijk, Mathilde Groenendijk, Henk Hunneman, Maurice Jansen, Willem G. de Jong, Klaas Kaag, Maja de Keijzer, Jan Kerseboom, Iet Kiel-Hartog, Ben Kruijzen, Wim van Rooijen, Andy Saunders, Johan Schipperen, Jannie Sinnema-Bloemen, Siep Sinnema, Piet van Son, Joke Stuurman-Huitema, Eddy Vermandel, Jeroen Voogd, Rob de Vos, Jaap van Vuure. Afwezig met afmelding:

Harry Groenink, Carel ten Ham, Hans Huisman, Auke Hunneman, Frans Post, Jan Scheffers, Gerrit Tuinstra, Ruud Vis, Cees Zwakhals en Jaap Zwier.

Huishoudelijk deel

Bestuursmededelingen

De voorzitter opent de vergadering, heet iedereen van harte welkom en begint met het bespreken van de verslaglegging in Franje.

Reacties op Franje, met name op het verslag van de bijeenkomst op 4 april 2006

- p. 4: Ben van As geeft een aanvulling op de gegevens over *Cacyreus mashalli* (Butler) in de bijdrage van Rob de Vos over de nieuwe Nederlandse soorten. Ben benadrukt dat hij niet zelf het voor Nederland tweede exemplaar heeft waargenomen. Wel heeft hij geconstateerd dat in de *Geranium* waarbij de vlinder waargenomen is, gaatjes zaten in de bloemen. Hoogstwaarschijnlijk zijn die veroorzaakt door de rupsjes van *marshalli*.

- p. 18 bovenaan: *A. sphinx* is een najaarssoort die niet in de zomer in Kortgene waargenomen is, maar in Schuddebeurs op 1.xi.2007.

- p. 20: Vanuit de zaal wordt vermeld dat *S. vespiformis* niet gebonden is aan de Berk.

- p.37: Maurice Franssen zou graag willen weten of het exemplaar van *L. socia*, genoemd in het excursieverslag van Eersel, bewaard is gebleven. Hij zou deze zeldzame soort graag willen zien. De waarneming is afkomstig van Peter Rooy. Maurice zal contact opnemen met Peter.

WIN: de Werkgroep Insecten en Natuurbescherming

Frits Bink is namens de sectie Ter Haar naar de herfstvergadering van de NEV geweest waar een werkgroep insecten en natuurbescherming is opgericht. De werkgroep zal functioneren op sectieniveau. Haar doel is om activiteiten te ontwikkelen op het niveau van bescherming van insecten en om de entomologie uit te dragen naar een breder publiek. De werkgroep heeft kunnen regelen dat zij de naam sectie Thijsse mag dragen.

Huisvesting van de voor- en najaarsvergaderingen

De eigenaar van de Vijf Hoeven heeft schriftelijk aan de sectie Ter Haar te kennen gegeven dat de zaalhuur per 1 januari 2008 verhoogd zal worden. Ook is het vanaf dit jaar, zoals eerder aangekondigd, niet meer mogelijk om binnen zelf meegebrachte lunches te nuttigen. Omdat het de vorige keer ook nogal koud was in de zaal, heeft het bestuur gekeken naar eventuele andere locaties. Op een centraal in het land gelegen plaats, die per auto en per openbaar vervoer bereikbaar is, liggen de prijzen echter dermate hoog dat voorgesteld wordt om in Lexmond te blijven vergaderen. De aanwezigen stemmen hiermee in.

Inleveren van de excursiegegevens

Willem Ellis heeft aangegeven dat deelnemers aan de gezamenlijke Snellen-Ter Haar excursie de gegevens rechtstreeks bij hem kunnen inleveren. Hij zal deze zo nodig verder bewerken en invoegen in het databestand Noctua van de WVF. Het bestuur van Ter Haar ziet liever dat de gegevens parallel worden ingeleverd bij zowel de excursieorganisatie als bij Willem Ellis, omdat de excursieorganisatie het verslag moet verzorgen voor de leden (te publiceren in Franje) en voor de vergunning verlenende instanties.

Willem Ellis geeft als toelichting dat hij juist de verslaglegging wil vereenvoudigen. Nu wordt er veel dubbel werk gedaan. Hij zal juist voor terugkoppeling naar de excursie-organisatie zorgen, met daarbij een aparte rapportage over zeldzaamheid in het land, in het excursiegebied of in de tijd.

Kleurenfoto's in Franje?

Maurice Jansen heeft het bestuur benaderd met het voorstel om zoals in de laatste twee nummers al gebeurd is meer kleurenfoto's in Franje op te nemen. De extra kosten die hiermee gemoeid zijn, worden nu gedeeltelijk gehaald uit het verschil tussen de portokosten van de PTT en de select mail waarvan Maurice gebruik maakt. Daarnaast zal een gedeelte van de kosten op de beide secties Ter Haar en Snellen verhaald worden. De penningmeester schat op basis van de gegevens dat dit de sectie zo'n 80,00 Euro per jaar zal kosten.

In principe vindt iedereen functionele kleurenfoto's van vlinders met details voor determinatie, van biotoop, vlinder of actie-in-het-veld waardevol.

Vanuit de zaal komen de volgende reacties:

(1) Jeroen Voogd wil op basis van een opgave over oplage en gemiddeld aantal pagina's kijken of hij een goedkopere productie kan regelen.

(2) Rob de Vos stelt voor om eventueel de contributie die al jarenlang 9,00 Euro bedraagt te verhogen naar 10,00 Euro.

(3) Ab Goutbeek vraagt of de verslaglegging van de sectie als losse bijdrage bij EB kan worden gevoegd, eventueel gecombineerd met de verslagen van andere secties. Dit blijkt geen optie te zijn, omdat de communicatielijnen ingewikkeld worden en er te veel artikelen in EB komen die voor grote aantallen leden niet interessant zullen zijn.

(4) Als alternatief wordt geopperd om Franje in het vervolg digitaal te verzenden naar de leden met een e-mailadres. Het opnemen van een aantal kleurenfoto's is dan geen enkel probleem. Een andere mogelijkheid is Franje te plaatsen op de website van de sectie (of van de NEV) en om de leden een berichtje te sturen dat er een aflevering beschikbaar is. De steeds kleiner wordende groep van leden zonder e-mail zouden dan alsnog een afdruk per post kunnen ontvangen.

Besloten wordt dat er op dit moment een te kleine groep leden aanwezig is om een beslissing te nemen over een mogelijke verhoging van de contributie en een mogelijk digitale

verzendwijze. Wel wordt besloten dat de volgende editie van Franje indien nodig voorzien kan worden van kleurenfoto's.

De Uyttenboogaart-Eliassen Prijs

De NEV heeft het bestuur laten weten dat er tot 15 maart a.s. kandidaten gemeld mogen worden die in aanmerking zouden kunnen komen voor de Uyttenboogaart-Eliassen Prijs. Deze prijs kan worden gegeven aan een persoon of een groep van personen die zich voor de entomologie verdienstelijk gemaakt heeft.

Het bestuur heeft hiervoor twee kandidaten in gedachten: (1) De Vlinderstichting die de laatste jaren veel gedaan heeft om de studie van dag- en nachtvlinders te populariseren. Zeker na het uitbrengen van de Nederlandse vertaling van het nachtvlinderboek is er een enorme reactie merkbaar. Willem Ellis merkt op dat de Vlinderstichting enkele jaren terug al een keer de UE prijs heeft mogen ontvangen.

(2) Een tweede kandidaat is Jap Smits, medewerker van SBB op de Stabrechtse Heide die zich al jarenlang inzet om contacten te leggen tussen diverse groepen en niveaus van SBB, die persoonlijk veel tijd en kosten steekt in het leiden van excursies en in het uitdragen van zijn liefde en kennis voor de entomologie. Reacties uit de zaal zijn positief. Dick Groenendijk geeft aan Jap Smits persoonlijk te kennen als een heel bevlogen persoon die veel heeft gedaan voor vlinders, mieren en hoogveenlibellen. Hij koppelt natuurbescherming aan het uitdragen van kennis. Piet van Son heeft regelmatig met Jap Smits te maken en krijgt altijd medewerking bij het verkrijgen van vergunningen om te mogen inventariseren.

De aanwezige leden steunen het idee om hem voor te dragen als kandidaat. Het bestuur zal hiervoor zorgen.

Determinatie van nachtvlinders van foto's

Sinds het bezit van digitale camera's toeneemt, komen van diverse kanten de laatste jaren verzoeken binnen bij de Werkgroep Vlinderfaunistiek (WVF) om van foto's vlinders te determineren. Het gaat met name in het hoofdseizoen om soms tientallen foto's tegelijk. De WVF zou dan ook graag in contact komen met leden van de sectie Ter Haar die mee willen helpen om vlinders van foto's op naam te brengen en zo kennis uit te dragen.

In dit verband moet vermeld worden dat de WVF en de Vlinderstichting onderzoeken of er mogelijkwerwijs één loket in het leven geroepen kan worden waar men terecht kan. Het blijkt dat mensen toch regelmatig rondshoppen en op zoek zijn naar een second (or third) opinion.

Bestuurssamenstelling en bestuursverkiezing

Dit najaar zijn Henk Hunneman en Maja de Keijzer aftredend. Beiden stellen zich opnieuw verkiesbaar. De leden van Ter Haar kunnen zelf ook tot 15 september a.s. kandidaten aanmelden bij een van de bestuursleden. In de najaarsvergadering kunnen er dan nieuwe bestuursleden worden gekozen.

Financiële zaken: rapportage over 2006/7 en begroting voor 2008

De penningmeester heeft op iedere tafel een overzicht over het financiële wel en wee van 2006/7 en de begroting van 2008 neergelegd. Hij licht het een en ander toe:

- 2006/7 is het laatste dubbeljaar in de financiële boekhouding want vanaf 2008 zal de sectie boekhoudkundig werken met een kalenderjaar. De contributie en uitgaven zullen vanaf nu per kalenderjaar geregistreerd worden.

- De sectie kent enkele af- en aanmeldingen en heeft 94 leden.

- Het afgelopen jaar zijn leden met een betalingsachterstand persoonlijk of per post benaderd en aangemaand. Dit heeft extra inkomen gegenereerd, soms door een contributiebijdrage over drie jaar per lid. Die leden die na enkele vriendelijke aanmaningen niet meer reageren worden van de ledenlijst afgevoerd.
- Er is nog steeds een stevig bedrag "in kas", maar er is ook een exploitatietekort en de sectie teert wel iets in.
- De kascontrolecommissie, bestaande uit Wim van Rooijen en Jeroen Voogd, heeft de boeken vóór deze vergadering gecontroleerd en in orde bevonden. Na deze vaststelling is door de vergadering aan de penningmeester decharge over het gevoerde beleid over 2006/7 verleend met dank aan de leden van de kascontrolecommissie.

Excursie Snellen-Ter Haar in 2008

Maurice Franssen toont ons via de beamer een korte impressie van de plannen voor de jaarlijkse excursie. Frans Post heeft aangegeven om in 2008 de organisatie op zich te willen nemen en hij stelt voor om dit keer naar Zuid-Limburg te gaan. Hij heeft een aantrekkelijke locatie in Mechelen geregeld waar we kunnen overnachten (in huisjes, of op een kampeerterrein) en hij heeft reeds vergunningen binnen voor het meest on-Nederlandse terrein binnen onze landsgrenzen: De Pietersberg. De excursie vindt plaats in het weekend van 20-22 juni 2008. Frans heeft een e-mail rondgestuurd naar de leden van Snellen en Ter Haar. Wie dat niet ontvangen heeft, kan via Maurice een afdruk van het aanmeldingsformulier per e-mail of per post krijgen.

Volgende vergadering: 18 oktober 2008, Partycentrum De Vijf Hoeven te Lexmond.

Faunistische mededelingen

Jeroen Voogd: *Hecatera dysodea*

Jeroen Voogd heeft zich in 2007 verdiept in de verspreiding van *Hecatera dysodea*. Volgens de site waarnemingen.nl zijn er zeker zo'n 5000 rupsen gemeld uit Nederland. In de omliggende landen is de toename van de vlinder al eerder gemeld. Nieuwsgierig geworden, werd er gericht naar rupsen gezocht en deze zijn in Gelderland overal te vinden: in de bebouwde kom, op industrie-terreinen en langs spoorlijnen. De soort kent een redelijk lange vliegperiode. De eitjes worden afgezet op kompassla (*Lactuca serriola*), en op deze plant leven de rupsjes van vii-ix eerst in de bloemknoppen. De aanwezigheid kan geconstateerd worden door de kleine boorgaatjes. In een later stadium leeft de rups op de bloem zelf, aanvankelijk nog "gezellig" in groepen en later leeft hij solitair. Contact met andere vlindersaars in Nederland leverde hetzelfde beeld op. Deze warmte-minnende soort doet het goed op vooral beschutte, warme plekken, op een zuidelijk talud langs het spoor, verkeersweg of rivier.

Kompassla, *Lactuca serriola*, heeft zich sinds de zestiger jaren explosief uitgebreid. De toename van vlinders van *Hecatera dysodea* is dan ook toe te schrijven aan een ruime aanwezigheid van de voedselplant.

Het blijkt dat 2007 ook een topjaar was voor een andere soort: *Hecatera bicolorata*, waarvan de rupsen vooral op klein streepzaad (*Crepis capillaris*) gevonden zijn. Vanuit de zaal wordt bevestigd dat de rupsen met gericht zoeken ondermeer langs de Nieuwe Waterweg makkelijk te vinden waren, dus bijna tot aan de kust toe.

Willem Ellis: herkenbaarheidsgetal voor nachtvlinders

Willem Ellis dankt de 19 mensen die de enquête over de herkenbaarheid van vlinders voor zover mogelijk hebben ingevuld en geretourneerd en geeft een korte impressie van soorten die vermeld zijn. Aan de herkenbaarheid van de soorten zijn een aantal codes verbonden die moesten worden toegekend.

1. Bij de definitie "onmiskenbaar" is geen verschil van mening over de soorten *Vanessa atalanta*, *Vanessa cardui* en *Acherontia atropos*. Deze drie soorten kunnen volgens de invullers door iedereen herkend worden.
2. Onmiskenbaar, maar alleen voor getrainde waarnemer: In deze categorie werden door meerdere mensen ingevuld *Hylaea fasciaria*, *Triodia sylvina* en *Lycophotia molothina*.
3. Lastig, maar voor een getrainde waarnemer wel met zekerheid in het veld te herkennen. *Archiearia nota*, *Acronicta menyantidis* en *Eilema complana* werden hier ingevuld.
4. Alleen na vergelijking met collectie zeker te determineren: *Eupithecia selinata*, *Eupithecia virgaureata* en *Xestia stigmatica*.
5. Alleen na genitaal onderzoek met zekerheid te determineren: hier werden vier Psychidae-soorten vermeld.

Enkele soorten zoals *Sedina buettneri* en *Amphipoea lucens* blijven een omstreden status houden.

Een voorbeeldgrafiek van *Mythimna straminea* laat zien of een soort eerder in een bepaald uurhok is gezien en of de herkenbaarheid van de soort groot is. Het levert gegevens op over landelijke abundantie, abundantie per provincie en per streek. Het systeem geeft bovendien een "alarm" af als er te veel afwijkingen zijn. Dit kan leiden tot het doen van navraag bij de waarnemer waardoor op deze wijze nog fouten uitgehaald worden en de betrouwbaarheid van de Werkgroep Vlinderfaunistiek verhoogd wordt.

Discussie over dit onderwerp levert vragen op: hoe gaan we nu verder, hoe leveren mensen hun gegevens aan, moet alles erin wat er waargenomen wordt of alleen lichtwaarnemingen, moeten alleen soorten die gevangen en bewaard zijn gecontroleerd worden, hoe betrouwbaar is ons beeld van het voorkomen van soorten in ons land als we willen aangeven of een soort algemeen is, hoe moet dan rekening gehouden worden met plaats en tijd etc. Een algemene soort in een afwijkende tijd kan een indicatie zijn van een nieuwe ontwikkeling. Fenologische reeksen geven vaak verschillen aan. Er zijn soorten die in warme zomers in diapauze gaan, maar die perioden zijn wisselend, want de klimaatgegevens per jaar kunnen onderling erg verschillen en hebben een grote invloed op aan- of afwezigheid van het voedsel. De discussie is niet afgesloten en de database van de werkgroep blijft in ontwikkeling.

Maurice Franssen: *Thera cupressata* (Geyer)

Maurice Franssen laat een exemplaar zien van *Thera cupressata*. Deze spanner, die sterk lijkt op de welbekende *Thera juniperata* (Linnaeus), is een Zuideuropese soort die in 1984 voor het eerst gezien is in Engeland, in West-Sussex en die inmiddels inheems is op het eiland Wight, Hampshire, Dorset en Somerset. In het laatste gebied is de soort lokaal en zeldzaam. Het getoonde exemplaar is echter gevangen in 2004 in Normandië op korte afstand van de kust. De determinatie is bevestigd door Axel Hausmann die zei dat dit het eerste exemplaar is uit Noord-Frankrijk. Mogelijk is *T. cupressata* dus Het Kanaal overgestoken. Er zijn nog geen waarnemingen uit België of Nederland bekend maar het is mogelijk dat de soort ook hier gaat opduiken. In Engeland is de voedselplant van de rups (*Cupressocyparis leylandii*) dezelfde als van *Lithophane leautieri* (Boisduval) die in Zeeland ook een indigene soort geworden is. Het

verschil tussen *T. cupressata* en *T. juniperata* zit in de middelste dwarslijn welke bij *cupressata* nauwelijks zichtbaar is en bij *juniperata* juist heel opvallend. Ook is de zwarte veeg vanaf de vleugelpunt beter ontwikkeld bij *T. cupressata* en zijn de achtervleugels donkerder. Het belangrijkste verschil tussen de twee soorten zit echter in de vliegtijd: *juniperata* is een herfstbeest die vliegt in oktober en november terwijl *T. cupressata* in Engeland in mei-juni en augustus-september vliegt. Het Normandische exemplaar is van 18.vii dus mogelijk heeft *cupressata* daar slechts één generatie. Maurice roept de waarnemers in Zeeland op uit te kijken naar deze soort. Jaap van Vuure kent een waarneming van “*juniperata*” uit de zomer en zal deze nog eens natrekken.

Janny en Siep Sinnema: raadselvliender

De raadselachtige vlinder die wordt getoond heeft voor nogal wat gepuzzel gezorgd en Siep laat ons het hele proces van determineren meebeleven. Uiteindelijk is de vlinder op basis van de witte kop benoemd als een wat minder algemeen voorkomende vorm van *Hylaea fasciaria*. Curieus is ook de waarneming in het najaar van 2007 van een rups van *Noctua fimbriata* die op stroop afkwam.

Jan Kerseboom: *Siona lineata* in Drenthe

Jan toont een exemplaar van *Siona lineata*, een soort die voorkomt in het zuiden van Limburg maar die noorderlijker minder algemeen is. Blijkbaar kan deze ook de provincie Drenthe op incidentele zwerftochten bereiken.

Ab Goutbeek: Vlinders vang'n

Wannee'e de means'n 't aoever vlinders hebt, dan wöd'n doar meesta de kleurige dagvlinders met bedoelt, waarvan d'r in oons laand zo'n 60 soort'n rondvliegt. De meeste plekk'n en soort'n hiervan bint in ons laand à wè bekent.

Maar aans is't met de nachvlinders, diw wi'j oeln en mutties nuunt. Daorvan bint 'r wè ruum 2300 soort'n van. In die groep kö'j ok de meeste verrassing'n ve'wach'n.

D'r bint nie völle means'n die zich met die mott'n bezig holt. Zodoende kom ie'j ok mar weinig means'n teegn waor ie'j d'r met aoever könt praot'n of 't mut al op regionale of landelijke bi'j ienkomst'n wèè'n van lepidopteroolog'n, zo as met een vrömd woord vlindermeans'n anneduud wödt.

En toch op een kee'e, wi'j wandeln in een bärğdal vasn Noorweegn toe n wi'j d'r iene zaeg'n loop'm met een vlindernet. Ja heur t'was zo'n vlinderve'zamelaer. Die man kon net zo weinig engels as wi'j, mar met det ietsepietsie konne wi'j toch mekaere wat ve'telln aoever vlinders. Hij wärkn zelfs met de zelde spul'n als wi'j, met de zelde märketikett'n d'r op. En det kom ie'j dan teegn värre van huus in een ärg dunbevolkt laand.

Maar dan, 't was op een wärme Juni maond in 2005, toen ik achter't stasion van Dals'n an't vlindersvang'n waere. Ik leupe in 'n hakholtbussie, waor het bluiende grös zich kniehoge as een nevel deurhenne vlöcht'n had, met 'n stok en een nettie, um de slaopende mott'n en oel'n van de struuk'n te klopp'm en ze met een nettie op te vang'n.

Toen ik door zo met bezig ware en umme een struke hean leupe, zag ik det er nog een paar lepidopteroolog'n bezig waer'n.

Zi' waer'n ok met een “stok en een nettie” an't vang'n, niet in de struuk'n mar in 't nevelige gedeelte van 't grös.

Horizontaal probeern ze de onzich'bare vlinders te vang'n, die ze alletwie'j in hun boek vuul'n.

Ik hebbe mi'j mar verontschuldigingd met, det ik per ongeluk in hun jachtgebied ware terechte kom'm.

Vädderop heb ik mien bezigheid voort 'ezet, op zuuk naor de vliervlinder, 't rood weeskind, grösotte, huusmoeder en de satijnvlinder.

Ik vröge mi'j naotieds wè of wat veur naem'n zölt die vlinders van hun now hebb'm, zöll'n die ok bi'j mi'j in 't vlinderbuukie staon? Mar um een gesprek met hun dooraover an te knupp'm, det leek mi'j now niet 't juuste moment, ondanks det wi'j goed Nederlands konn'n of misschien nog wè better Nedersaksisch. Zo zie ma wee'e of ie'j now in Noorweegn of in Dalsen bint en deankt gien vlindermeans'n teegn te komm'm, de'j dan toch manks veur verrassing'n könt komm'm te staon.

Overschot aan insectendozen te koop!

Het museum in Amsterdam heeft nogal wat insectenladen over die niet in ons systeem passen. We willen er graag vanaf voor 5 euro per stuk. Er zitten mooie sets bij, o.a. een partij van meer dan 36 roodbruine keurige laden (40x50) met handgrepen, goed glas en goed sluitend; een partij glimmend zwart gelakte laden (26 stuks, 30x50); diverse kleinere partijen en losse dozen. Troep hebben we weggegooid.

Wie belangstelling heeft kan langskomen (Plantage Middenlaan 64, Amsterdam) of even bellen naar Ben Brugge voor meer informatie: 020-5256258.

De *Oligia*- en *Mesoligia*-soorten in Nederland

Rob de Vos

Veel vlinderwaarnemers blijken moeite te hebben om de soorten uit de genera *Oligia* en *Mesoligia* te determineren. Dat blijkt met name uit de diverse foute determinaties die ik onder ogen kreeg van *Oligia versicolor* en de verwarring van *Oligia fasciuncula* en *Mesoligia furuncula*, terwijl dat eigenlijk helemaal niet nodig is. De meeste soorten zijn goed op uiterlijk te determineren als men bepaalde kenmerken goed in het oog houdt. Een enkel exemplaar die nog eventueel moeilijkheden kan geven kan altijd nog met behulp van genitaalonderzoek worden gedetermineerd (fig. 1-2).

Oligia fasciuncula (Haworth): fig. 3

De makkelijkste soort om te determineren. Weinig variabel, eigenlijk slechts met drie kleurvarianties: kaneelbruin (de gewoonste vorm), roodbruin (de typische vorm, vrij algemeen) en geel (zeldzaam). Middenband van binnenrand tot voorrand divergerend met in het onderste gedeelte van de buitenzijde van de middenband een duidelijke witte sikkel. Voorvleugel duidelijk breder dan die van *Mesoligia furuncula*. Vliegtijd vroeger dan *furuncula*, hoofdvliegtijd eind v-vi.

Mesoligia furuncula (Denis & Schiffermüller): fig. 5

Een zeer variabele soort, waarvan tijdens de Ter Haar bijeenkomst veertien verschillende voorbeelden werden getoond. De meest gewone vorm in Nederland is de eenkleurig grijsbruine vorm met duidelijke tekening. Kenmerkend is in de meeste exemplaren een klein wit stipje in de tornus (achtterrandshoek) van de achtervleugel, dat bij geen enkele andere *Oligia*- en *Mesoligia*-soort voorkomt. Middenband, voor zover duidelijk aanwezig, met vrijwel parallel lopende randen. In tegenstelling tot *fasciuncula* zijn de uilvlekken duidelijk zichtbaar, is de voorvleugel duidelijk smaller en de vliegtijd later. Hoofdvliegtijd is de tweede helft van juli.

Mesoligia literosa (Haworth): fig. 6.

Weinig variabel, soms wat donkerder of fletser. Duidelijk kenmerk is de zwarte omlijsting van de “ronde” vlek en de binnenkant van de niervlek. De ronde vlek is niet rond zoals bij de overige soorten maar bijna rechthoekig. Het smalle middenbandje divergeert naar de voorrand toe. Een onderscheid met gelijkende vormen van *furuncula* is het witte vlekje in de tornus van de achtervleugel bij *furuncula* en de onopvallende golflijn in de achterrand van de voorvleugel van *literosa*, waardoor de donkere achterrand minder opvalt dan in *furuncula*. Deze soort komt vooral in de duinen voor, maar ook wel verspreid in het binnenland op zandgronden.

Oligia latruncula (Denis & Schiffermüller): fig. 4.

Behoort tot een trio soorten die nogal op elkaar lijken: *latruncula*, *strigilis* en *versicolor*, maar toch zijn ze uiterlijk goed te onderscheiden. Slechts een enkele kleur- of tekeningvariëteit zal genitaalonderzoek vereisen.

Oligia latruncula komt voor in een reeks van kleurvariëtes van bont naar zeer donker. De donkere variëteit met de nog zichtbare lichtere achterrandband is de meest gewone, daarna volgt de bonte vorm met duidelijke witte tekening. Zeldzamer zijn die met de koperrode middenband en de geheel verdonkerde exemplaren. De soort komt algemeen voor door heel Nederland.

Kenmerkend is de dunne lichte lijn aan de binnenkant van de submarginale band. Aan de voorrand is deze lijn niet duidelijk zichtbaar of zelfs verdwenen (bij *versicolor* duidelijk doorlopend in een bocht om de niervlek heen). De submarginale band soms door donkere aderlijnen doorsneden, maar niet golvend getand (zoals bij *strigilis*). Soms is een tapvlek aanwezig, maar zelden zo groot en dik als in *versicolor*. De enige moeilijkheden bij de determinatie ontstaan bij donkere vormen met een tapvlek, die soms erg op donkere *versicolor* lijken. In zulke gevallen dient men te letten op de aanwezigheid van de gebogen lijn om de niervlek (*versicolor*) en in twijfelgevallen dient een genitaalpreparaat te worden gemaakt.

Oligia strigilis (Linnaeus): fig. 7.

Eigenlijk zijn er van deze soort maar twee duidelijke variëteiten: een bonte vorm (met witte tekening) en een donkere vorm. Kenmerkend is de vrij diep ingesneden binnenzijde van de submarginale band met golvende tanden. Dit kenmerk is in beide kleurvormen goed zichtbaar. De (lichte) lijn aan de binnenzijde van deze band is nauwelijks of niet zichtbaar. *Oligia strigilis* is over het algemeen groter dan de andere soorten. Hij komt verspreid door heel Nederland voor, maar lijkt wat minder algemeen dan *latruncula*.

Oligia versicolor (Borkhausen): fig. 8.

De variatiereeks gaat van bont (met wit en lichtbruin) tot vrij donker, maar zo donker als in *latruncula* en *strigilis* zijn ze niet. Bovendien zijn de uilvlekken, de ronde vlek en de niervlek altijd lichter van kleur dan de grondkleur en dus duidelijk te zien. Kenmerkend is ook de lichte

lijn aan de binnenkant van de submarginale band die in een bocht doorloopt om de niervlek heen wat bij de andere soorten niet het geval is. De tapvlek is altijd aanwezig en vrij dik. *Oligia versicolor* is een vrij zeldzame soort die tot nu toe nog alleen bekend is uit de oostelijke helft van het land, met name uit Limburg, het oosten van Noord-Brabant en Oost-Gelderland. Met name deze laatste soort moet opnieuw geïnventariseerd worden om een zuivere verspreidingskaart te krijgen. De nu getoonde kaart op Vlindernet wordt verstoord door foute determinaties van *latruncula* en *strigilis*. Help daarom mee door in uw collectie naar exemplaren van *versicolor* te zoeken. Eventuele vondsten moeten wel worden nagekeken (foto sturen of het beestje meenemen naar Ter Haar). Vondsten van de veel algemenere en wijd verspreide *latruncula* en *strigilis* behoeven niet (extra) te worden opgestuurd, tenzij het correcties betreffen op eerder toegezonden gegevens.

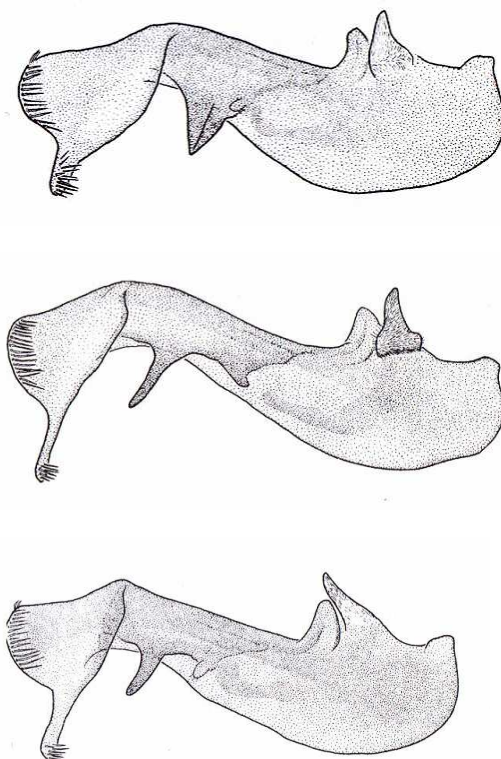

Fig. 1. Valve van mannelijk genitaalstructuur. Boven: *Oligia latruncula*; midden: *Oligia strigilis*; onder: *Oligia versicolor*.

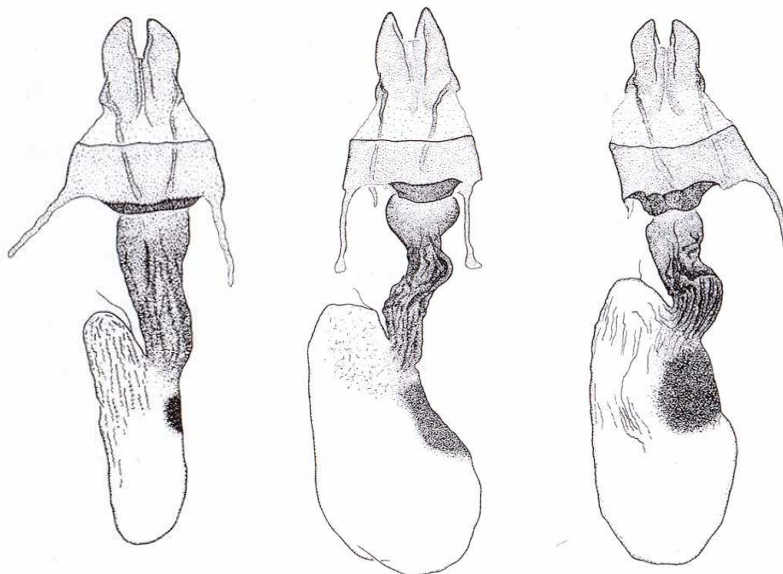

Fig. 2. Vrouwelijke genitaalstructuren: links: *Oligia latruncula*;
midden: *Oligia strigilis*; rechts: *Oligia versicolor*.

Fig. 3. *Oligia fasciuncula*

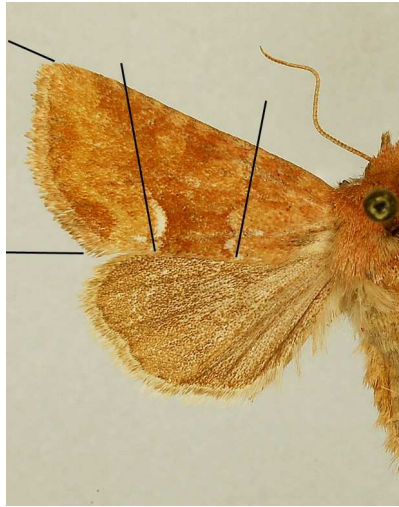

Fig. 4. *Oligia latruncula*

Fig. 5.
Mesoligia furuncula

Fig. 6.
Mesoligia literosa

Fig. 7. midden en onder:
Oligia strigilis

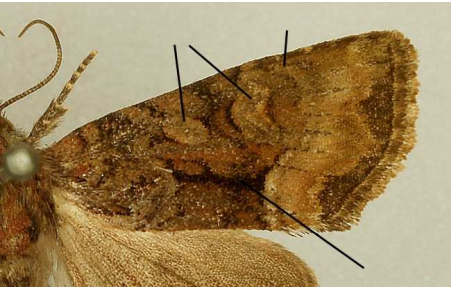

Fig.8 *Oligia versicolor*

Fig. 9. Van links naar rechts: Gerrit Tuinstra, Henk Hunneman en Andy Saunders in de duinen van Oost-Kapelle.

Verslag inventarisatieweekend Snellen en Ter Haar te Koudekerke (Walcheren, provincie Zeeland) op 23-25 juni 2006.

Maurice Jansen

Deelnemers.

Aan het kamp hebben 30 mensen deelgenomen. De namen van deze personen met daarachter de gebruikte afkorting van degenen die gegevens hebben ingezonden zijn: A.Baijens (AB, Oost-Souburg), E. de Bruin (Nigtevecht), L. van Deventer (LD, Drunen), R. Dorst (Dordrecht), H. Groenewoud (Groenewoud), K.J. Huisman (HH, Wezep), A. en H. Hunneman (HU Groningen/Utrecht), J.H. Kuchlein (Wageningen), M. Jansen (MJ, Lienden), M. de Keijzer en C. ten Ham (MK, Dordrecht), P. Rooy (Brielle), A. Saunders (St. Nicolaasga), J. Schipperen (JS, Geertruidenberg), J. en S. Sinnema (SI, Hemrik), P. van Son (PS, Goirle), H. Spijkers (Goirle), M. van der Straten (Wageningen), J. en H. Stuurman (Wijdewormer), G. Tuinstra (GT, Drachten), J. Voogd (Ede), J. van Vuure (JV, Kortgene).

Inleiding

De jaarlijkse gezamenlijke Snellen-Ter Haar excursie vond plaats in 2006 in Koudekerke, even ten noorden van Vlissingen in de provincie Zeeland. De deelnemers waren gehuisvest in de net verbouwde groepsaccommodatie “Broedershoek”. Er werden meer dan 280 soorten waargenomen in 22 kilometerhokken en er werden gegevens verzameld in 14 verschillende natuurgebieden. De meeste gebieden zijn in beheer bij een van de natuurbeschermingsorganisaties die ons van de benodigde vergunningen voorzagen en in ruil voor de gegevens een tegemoetkoming in de onkosten verstrekten.

Het weer tijdens en voorafgaand aan het weekend

De voorafgaande lente was aan de zonnige en natte kant met een vrijwel normale temperatuur. Juni was warm, zeer zonnig en gemiddeld over het land zeer droog. Op slechts twee momenten vertoonde dit weerbeeld een dipje: van 14-16 juni en tijdens en kort na het verzamelweekend van 25-27 juni. Daarom was het weer niet altijd optimaal. De nachten waren tamelijk koud hetgeen de vlinderactiviteit ongunstig beïnvloedde. Op zondag verstoorde een urenlange druilregen de excursieactiviteiten.

Vrijdag werd het maximaal 20° C en het bleef droog terwijl er weinig wind was en overwegend licht bewolkt. Op zaterdag werd het maximaal 22,6° C terwijl de minimumwaarde 13,8° C was met een zwakke wind en de zon liet zich minder zien: het werd overwegend half tot zwaar bewolkt. 's-Avonds werd er een spatje regen gemeten. Op zondag werd het maximaal 19,3° C terwijl de minimumtemperatuur 15,4° C was. Er viel overdag in 7.7 uur tijd ca 4.0 millimeter neerslag bij een vrij zwakke noordenwind. De zon liet zich de hele dag niet zien en was verscholen achter een dik wolkendek. Op maandag bleef het koud en werd het niet warmer dan 16.1° C en er viel nog 0,5 mm motregen bij een lichte tot matige wind terwijl de zon zich nauwelijks liet zien en het geheel bewolkt bleef (Sluijter & Verkaik, 2008).

Onderzochte gebieden

1. Westenschouwen, het Westduinerbos (Staatsbosbeheer), is een heuvelachtig breed bos en duingebied met zandverstuivingen, valleien en weiden, dat een eeuw geleden met twee variëteiten van de zwarte den (*Pinus nigra*) werd ingeplant en dat geleidelijk wordt omgevormd tot loofbos.

2. Burgh-Haamstede, Het Zeepe is in beheer van het Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten. Het is een duingebied met struwelen, open begroeiing en een duinmeer. Om te voorkomen dat het terrein dichtgroeit en om het gedeeltelijk open te houden grazen er Shetland-pony's.

3. Ellewoutsdijk, het Zuidgors is een schor gelegen langs de Westerschelde en in beheer bij Natuurmonumenten. Het heeft een gevarieerde zoutvegetatie en is de groeiplaats van ondermeer lamsoor (*Limonium vulgare*) en zoutmelde (*Atriplex portulacoides*) maar heeft door zijn hoge ouderdom ook een groot oppervlak zee(=strand)kweek (*Elytrigia atherica*).

4. Wolphaartsdijk, de Weel in de Heerenpolder is in beheer van het Zeeuws Landschap. Langs de oevers zijn rietlanden en weilanden die worden beweide met rundvee en schapen. Sommige delen hebben daarom nu nog een vegetatie die kenmerkend is voor overgangen van zoet naar zout met typische soorten als zeebies (*Bolboschoenus maritimus*), zeeaster (*Aster tripolium*) en aardbeiklaver (*Trifolium fragiferum*).

5. Goes, Schengedijk. Dit gebied is in beheer van Natuurmonumenten en het Waterschap maar alleen het deel dat in beheer is van Natuurmonumenten werd bezocht. Dit is een voormalige zeedijk die langs de gelijknamige kreek Het Schenge loopt welke een restant is van de zeearm die tussen Goes en het toenmalige eiland met het dorp Wolphaartsdijk heeft gelegen. De dijk heeft een karakteristieke flora met zoomplanten als donderkruid (*Inula britannica*) en gewone agrimonie (*Agrimonia eupatoria*).

6. Borssele, de Kaloot is in beheer van het Waterschap. Het huidige terrein is klein en heeft een duin met strand en een rudimentair schor. Het is het restant van een eertijds veel groter terrein dat in de zestiger jaren moest wijken voor de aanleg van de Sloehaven.

7. Valkenisse. Het gebied is in beheer van Staatsbosbeheer en een complex met hoge duinen en brede duinvalleien en is op sommige plaatsen begroeid met een vrijwel ondoordringbaar struweel van wilg en duindoorn. Het terrein is ook geïnventariseerd op de aanwezigheid van andere insectengroepen zoals libellen en sprinkhanen. Een afgraving werd in 2005 ingericht voor wilde bijen. Het terrein is ook de groeiplaats van door gericht beheer toegenomen duinviooltjes (*Viola curtisii*) en het is de vliegplaats van ondermeer de kleine parelmoervlinder (*Issoria lathonia*).

De gebieden 8-10 liggen in de Manteling van Walcheren, een Natura 2000-gebied.

8. Vrouwenpolder, Oranjezon is in beheer van het Zeeuws Landschap en een duingebied met jonge duinen. Vanaf de zeeoever gaat de duinbegroeiing geleidelijk over in duindoornstruweel dat vervolgens overgaat in duingraslanden, struweel- en bosvegetaties. Behalve natuurlijk loofbos ligt midden in het gebied een dennenbos. Het gebied is de groeiplaats van allerlei bijzondere duinvalleiplanten als dwergzegge (*Carex oederi*) en dwergvlas (*Radiola linoides*).

9. Oostkapelle eendekooi is in beheer van het Staatsbosbeheer.

10. Oostkapelle. Het terrein rond het kasteel Westhove is in beheer van het Staatsbosbeheer. Het bestaat uit een boscomplex en het ligt deels op en langs het duin. Het bezit een rijke flora waar niet alleen de karakteristieke duin- en bossoorten zijn te vinden maar waar in de loop der eeuwen door de mens rond het landgoed allerlei cultuurplanten zijn aangeplant, waaronder een groot aantal stinsenplanten.

11. Het gebied dat kortweg is aangeduid met de naam Joossesweg is in beheer van het Zeeuws Landschap en gelegen tussen Westkapelle en Zoutelande. Het is een kruidenrijk weideachtig gebied met een floristisch interessante overgang naar de duinen. Het terrein loopt als een corridor tussen verschillende vroongraslandjes.

12. Het schor nabij Ritthem (in beheer bij Holland Seaports), is een restant van de grote schorcomplexen in het voormalige Sloe en ligt naast de Sloe-haven. De meeste typische schorplanten groeien er zoals lamsoor (*Limonium*) en zoutmelde (*Atriplex portulacoides*).

13. Neeltje Jans is een met zand opgespoten eiland midden in de Oosterschelde waarop enkele decennia geleden de stormvloedkering werd gebouwd. Behalve een waterstaatkundige en verkeerstechnische functie heeft het een toeristische en natuurfunctie gekregen. De plantengroei bestaat nu vooral uit een strand en (stuif) duinvegetatie.

14. Koudekerke. De wegbermen, slootkanten op en rond het terrein van het vakantieoord werden eveneens onderzocht.

Methoden

Overdag werd met het net gevangen en 's avonds op licht met het laken of de val. Het type lamp en het wattage varieerde. Niemand heeft met stroop gevangen of een andere methode gebruikt. Anton Baayens gebruikte een 125 W-HPL, Andy Saunders en Gerrit Tuinstra gebruikten een 400 W-HPL lamp, Maurice Jansen een 125 W-HPL lamp en een 100 W-ML lamp, Piet van Son en Johan Schipperen een 125 W-HPL lamp en drie 250 W-ML lampen, Janny Sinnema, Louis van Deventer en Joke Stuurman werkten met een 250 W-ML en Carel ten Ham, Hans Huisman en Maya de Keijzer met een 160 W-ML lamp. De gegevens werden door sommigen deels in het veld genoteerd. Tenzij anders vermeld zijn de soorten door de verzamelaar op naam gebracht. Daarnaast werden vlinders meegenomen en later gedetermineerd waarvan sommige op basis van gentiaalonderzoek. Welke waarnemingen zijn gebaseerd op collectiemateriaal en gentiaalonderzoek kan bij de verzamelaars worden nagevraagd.

Gegevensoverzicht

Valkenisse. Carel ten Ham, Hans Huisman en Maja de Keijzer sleepten op 24.vi. in de schemering van 20.45 – 22.45 uur en daarna op licht met een laken tegen de bosrand aan in kilometerhok 024.0-389.9 van 22.45 - 0.45 uur. Op 23.vi. werd van 22.45 tot 2.00 op licht gevangen door Piet van Son, Johan Schipperen en Louis van Deventer langs de duinrand en de boszoom. Het was onbewolkt, in het begin was de temperatuur ca 15° C maar deze daalde snel na zonsondergang naar 9° C (kilometerhok 25.0-389.7). S= sleep- of netvangsten.

Het gaat in alle gevallen om lichtvangsten tenzij anders aangegeven. Gebruikte afkortingen: S=slepen, zoeken of opjagen uit de vegetatie, tenzij anders is aangegeven is dit 's avonds of in de schemering gebeurd. Soorten verzameld als bijvangst door Piet van Son en Johan Schipperen voorzien van een asterisk (*) zijn gedetermineerd door M. Jansen. Er werden in totaal 111 soorten waargenomen:

Naam	Km-hok	Dat.	N	Leg	Opmerkingen
Opostega salaciella	024.9-389.9	24	X/5	HH/LD	
	024-390	24			S op gras en zuring

Franje 11 (22) – september 2008

Monopis obviella	025.0-389.7	23	1	PS-JS*	
Elachista maculiserusella	024.9-389.9	24		HH	
Elachista argentella	024-390	24	X	HH	
Coleophora serratella	024-390	24	1	HH	S
Coleophora spec.	024-390	24	2	HH	S
Monochroa tenebrella	025.0-389.7	23	1	LD	
Parachronistis albiceps	024.9-389.9	24		HH	
Bryotropha senectella	024-390	24	X	JV	
	024.9-389.9		1	LD	
Agapeta hamana	025.0-389.9	23	1	PS-JS*	
	024.9-389.9	24	3	HH	S
	en 024-390				
Acleris bergmanniana	025.0-389.7	23	1	PS-JS	det. M. Jansen
Tortrix viridana	025.0-389.7	23	1/1	PS-JS/LD	det. M. Jansen
	024.9-389.9	24	3	HH	S
	en 024-390				
Croesia bergmanniana	024.9-389.9	23	1	LD	
Neosphaleoptera nubilana	024-390	24 S	10/5	JV/LD	
Cnephasia asseclana	025.0-389.7	23	1	PS-JS*	
Archips xylosteara	024.9-389.9	24		HH	
Pandemis cerasana	025.0-389.7	23	1	PS-JS*	
Pandemis heparana	025.0-389.7	23	1/1	PS-JS*/LD	/S
	024.9-389.9	24		HH	
	en 024-390				
Clepsis spectrana	024.9-389.9	24		HH	Rond 10.45 uur
	en 024-390			MdK/CtH	rond parkeerplaats
Hedya nubiferana	025.0-389.7	23	1	PS-JS*	
	024.9-389.9	24		HH	
	en 024-390				
Argyroploce lacunana	025.0-389.7	23	1/3	PS-JS*/LD	
	024-390	24	X	HH	S; parend;
				MdK/CtH	
Lozotaenia forsterana	024-390	24		JV	S
Epipotia abbreviana	024.9-389.9	24		HH	
Epiblema uddmanniana	025.0-389.7	23	2	PS-JS*	
	024.9-389.9	24	X/4	HH/LD	/S
Epiblema rosaecolana	024-390	24 S		Groep	
Epiblema costipunctana	024-390	24 S		Groep	S overdag
Collicularia microgrammana	024-390	24 S	X	HH	
Spilonota ocellana	025.0-389.7	23	1	PS-JS*	
Anthophila fabriciana	024-390	24		Groep	S overdag
Sciota adelphella	025.0-389.7	23	1	PS-JS*	
Homeosoma sinuella	024-390	24		LD	S overdag

Franje 11 (22) – september 2008

Scoparia ambigualis	025.0-389.7	23 24	1	PS-JS*	
	024.9-389.9		1	HH	
Witlesia pallida	024.9-389.9	24		HH	
Chrysoteuchia culmella	024-390	24		Groep	S overdag
Crambus perlella	024-390	24	/2	Groep/LD	S overdag
Crambus lathoniellus	024-390	24		JV	S overdag
Pediasia fascinelina	024-390	24	2	JV	S overdag
Platytes cerusella	024.9-389.9	24		HH	
Evergestis extimalis	024-390	24	1	HH	S
Ostrinia nubilalis	024.9-389.9	24		HH	
Udea olivalis	024.9-389.9	24	3/2	HH/LD	
Macroglossum stellatarum	024-390	24 S	2/1	Groep/LD	S overdag
Smerinthus ocellata	025.0-389.7	23	2	PS-JS	
Laothoe populi	025.0-389.7	23	1	PS-JS	
Sphinx ligustri	025.0-389.7	23	1	PS-JS	
Deilephila elpenor	025.0-389.7	23	1	PS-JS	
Deilephila porcellus	025.0-389.7	23	3/1	PS-JS/LD	
Polyommatus icarus	024-390	24	1/1	Groep/LD	S overdag
Pararge aegeria	024-390	24	1	Groep	S overdag
Maniola jurtina	024-389	24	9	MdK/CtH	S overdag en in de schemering
	024-390				
Vanessa atalanta	024-390	24	1/1	Groep/LD	S overdag
Thyatira batis	025.0-389.7	23	1	PS-JS	
Tethea ocularis	025.0-389.7	23	2	PS-JS	
Drepana falcataria	025.0-389.7	23	1	PS-JS	
Lomaspilis marginata	025.0-389.7	23	5	PS-JS	
Macaria notata	024-390	24	3	Groep	S overdag
Macaria alternata	025.0-389.7	23	5	PS-JS	
	024.9-389.9	24	X	HH	
Petrophora chlorosata	024-390	24	2	CtH/JV	S overdag
Opisthograptis luteolata	025.0-389.7	23	1	PS-JS	Overdag rond-
	024-390	24	20	Groep	vliegend en opgegeten door een spreekw.
Peribatodes rhomboidaria	025.0-389.7	23	15	PS-JS	
	024.9-389.9	24	X	HH	
Hypomecis punctinalis	025.0-389.7	23	15	PS-JS	
	024.9-389.9	24	X	HH	
Ectropis crepuscularia	025.0-389.7	23	2	LD	
Cabera pusaria	025.0-389.7	23	5	PS-JS	
Lomographa temerata	024.9-389.9	24	5	HH	S
Campaea margaritata	025.0-389.7	23	5	PS-JS	
Xanthorhoe spadicearia	025.0-389.7	23	1	LD	
Epirrhoe alternata	025.0-389.7	23	1	LD	
	024-390	24	2	Groep	S dag/avond

Franje 11 (22) – september 2008

Camptogramma bilineata	024-390	24	2	Groep	S overdag
Timandra comae	025.0-389.7	23	1	PS-JS	
Scopula emutaria	025.0-389.7	23	1	PS-JS	
Cosmorhoe ocellata	025.0-389.7	23	4	PS-JS	
Eulithis mellinata	025.0-389.7	23	1	PS-JS	
Gandaritis pyraliata	025.0-389.7	23	1	LD	
	024-390	24	1	JV	S overdag
Chloroclysta truncata	025.0-389.7	23	1	PS-JS	
Cidaria fulvata	024.9-389.9	24	X	HH	
Mesotype didymata	024.9-389.9	24	X	HH	S
Colostygia pectinataria	025.0-389.7	23	1	LD	
Eupithecia pulchellata	025.0-389.7	23	1	PS-JS	
Eupithecia subumbrata	025.0-389.7	23	1	PS-JS	
Euchoeca nebulata	024-390	24	1	HH	S
Pterostoma palpina	024.9-389.9	23	1	PS-JS	
	024-390	24	1	Groenew	Rups op Salix caprea/ cinerea
Acronicta psi	025.0-389.7	23	1	PS-JS	
Macrochloa cribrumalis	025.0-389.7	23	2	PS-JS	
Hypena proboscidalis	025.0-389.7	23	40	PS-JS	
	024.9-389.9	24	X	HH	
Rivula sericealis	025.0-389.7	23	60	PS-JS/LD	/ S
	024.9-389.9	24	X	HH	
	024-390				
Diacrisia chrysitis	025.0-389.7	23	6	PS-JS	
	024.9-389.9	24	X	HH	
Autographa gamma	025.0-389.7	23	7	PS-JS	
	024-390	24	8/6	Groep/LD	S overdag
Abrostola triplasia	025.0-389.7	23	2	PS-JS	
Caradrina morpheus	025.0-389.7	23	25	PS-JS	
Deltote bankiana	024-390	24	1	Groep	S overdag en schemering
Rusina ferruginea	024.9-389.9	24		HH	
Phlogophora meticulosa	025.0-389.7	23	2	PS-JS	
Apamea monoglypha	025.0-389.7	23	1	PS-JS	
Oligia latruncula	024.9-389.9	24		HH	
Oligia strigilis	025.0-389.7	23	20	PS-JS	
Chortodes elymi	025.0-389.7	23	1	PS-JS	
Lacanobia oleracea	025.0-389.7	23	5/1	PS-JS/LD	
	024.9-389.9	24	X	HH	
Mythimna pudorina	025.0-389.7	23	5	PS-JS	
Mythimna impura	025.0-389.7	23	6/2	PS-JS/LD	
	024.9-389.9	24	X	HH	
Mythimna pallens	024.9-389.9	24	X	HH	
Diarsia mendica	025.0-389.7	23	3/1	PS-JS/LD	
Diarsia rubi	025.0-389.7	23	5	PS-JS	

Franje 11 (22) – september 2008

Graphiphora augur	025.0-389.7	23	2	PS-JS	
Xestia c-nigrum	024.9-389.9	24	X	HH	
Agrotis exclamationis	025.0-389.7	23	1	LD	
	024.9-389.9	24	X	HH	
Lymantria dispar	024-390	24	1	groep	S overdag+ juv. rups lopend op duinzand
Cybosia mesomella	025.0-389.7	23	10/1	Groep/LD	/S overdag dood in duindoorn
	024-390	24	1		
Spilosoma lubricipeda	025.0-389.7	23	5/1	PS-JS/LD	
Spilosoma urticae	025.0-389.7	23	1	PS-JS	
Tyria jacobaeae	025.0-389.7	23	2	PS-JS	
	024-390	24	5	groep	S overdag

Ellewoutsdijk, Zuidgors. In het meest westelijke deel naast het haventje in kilometerhok 47-379 werden overdag twee rupsen van *Aphelia paleana* (fam: Tortricidae) aangetroffen tussen samengesponnen bladeren van zoutmelde (*Atriplex portulacoides*). Eén adult werd uitgekweekt op 11.vii.2006. Rupsen van deze soort werden nooit eerder van deze plant gemeld.

Borssele, Kaloot. Maurice Jansen bezocht dit terrein overdag in kilometerhok 38-383: *Crambus perlella* 2 exx.; *Chrysoteuchia culmella* 1 ex.; *Coleophora adjunctella* 1 ex., *Bucculatrix maritima* tien minerende rupsen op *Aster tripolium*.

Ritthem, schor. Kilometerhok 34-386 werd overdag bezocht door Maurice Jansen: *Coleophora atriplicis* 3 exx., *Chrysoteuchia culmella* 5 exx., *Crambus perlella* 3 exx., *Agriphila straminella* 2 exx., *Coenonympha pamphilus* 1 ex., *Maniola jurtina* 3 exx.

Wolphaartsdijk, Weel Heerenpolder. Het gebied is gelegen in kilometerhok 46-393 en er werd door Maurice Jansen in het weiland naast het begraasde zilte terrein en de rietkraag langs de kreek met het laken op licht gevangen op 25.vi.2006. Daarbij kwamen 41 soorten op licht af.

Plutella xylostella 15	Smerinthus ocellata 1	Apamea monoglypha 4
Mompha ochraceella 1	Laothoe populi 1	Apamea remissa 2
Phragmataecia castaneae 1	Lomaspilis marginata 1	Apamea ophiogramma 1
Cochylimorpha straminea 1	Scopula emutaria 32	Oligia latruncula 3
Bactra robustana 1	Idaea biselata 1	Lacanobia oleracea 15
Aphomia sociella 1	Colostygia pectinataria 1	Mythimna impura 100
Aphomia zelleri 1	Eupithecia centaureata 1	Axylia putris 3
Myeloides circumvoluta 1	Macrochilo cribrumalis 1	Diarsia rubi 3
Scoparia ambigualis 1	Zanclognatha tarsipennalis 1	Noctua pronuba 3
Chrysoteuchia culmella 40	Rivula sericealis 2	Xestia c-nigrum 8
Crambus lathoniellus 2	Diachrysis chrysis 1	Agrotis exclamationis 1
Crambus perlella 3	Autographa gamma 1	Earias clorana 2
Platytes cerussella 1	Abrostola triplasia 2	Spilosoma urticae 20
Schoenobius gigantella 3	Deltote bankiana 1	

Vrouwenpolder Oranjezon. In kilometerhok 30-401 werd gezocht door Anton Baaijens op 26.vi 2006. De in totaal 45 soorten betreft lichtvangsten met een 125 Watt HPL lamp.

<i>Plutella xylostella</i> 4	<i>Ectropis crepuscularia</i> 1	<i>Rusina ferruginea</i> 3
<i>Hofmannophila pseudospretella</i> 4	<i>Lomographa temerata</i> 2	<i>Apamea monoglypha</i> 1
<i>Tortrix viridana</i> 4	<i>Scopula imitaria</i> 1	<i>Oligia strigilis</i> 1
<i>Archips xylosteana</i> 1	<i>Xanthorhoe biriviata</i> 1	<i>Oligia latruncula</i> 4
<i>Pandemis corylana</i> 1	<i>Cidaria fulvata</i> 13	<i>Photedes minima</i> 3
<i>Myelois circumvoluta</i> 1	<i>Eupithecia linariata</i> 3	<i>Axyليا putris</i> 1
<i>Chrysoteuchia culmella</i> 4	<i>Rhinoprora rectangulata</i> 2	<i>Diarsia mendica</i> 5
<i>Smerinthus ocellata</i> 1	<i>Hypena proboscidalis</i> 2	<i>Diarsia rubi</i> 1
<i>Deilephila porcellus</i> 1	<i>Autographa gamma</i> 3	<i>Noctua pronuba</i> 1
<i>Macaria notata</i> 1	<i>Protodeltote pygarga</i> 2	<i>Xestia c-nigrum</i> 1
<i>Plagodis dolabraria</i> 1	<i>Deltote bankiana</i> 1	<i>Xestia triangulum</i> 6
<i>Opisthographis luteolata</i> 2	<i>Caradrina morpheus</i> 12	<i>Agrotis exclamationis</i> 3
<i>Apeira syringaria</i> 1	<i>Hoplodrina octogenaria</i> 1	<i>Cybosia mesomella</i> 6
<i>Biston betularia</i> 1	<i>Hoplodrina ambigua</i> 3	<i>Eilema lurideola</i> 2
<i>Peribatodes rhomboidaria</i> 3	<i>Dypterygia scabriuscula</i> 1	<i>Spilosoma lubricipeda</i> 1

Oostkapelle eendenkooi. Deze is gelegen in kilometerhok 029-401 en er werd verzameld op licht met een HPL lamp 125-Watt door Anton Baaijens op 26.vi.2006 waarbij 46 soorten werden waargenomen.

<i>Tortrix viridana</i> 1	<i>Cidaria fulvata</i> 5	<i>Apamea monoglypha</i> 3
<i>Aleimma loeflingiana</i> 2	<i>Hydriomena furcata</i> 1	<i>Oligia latruncula</i> 3
<i>Archips podana</i> 4	<i>Eupithecia linariata</i> 4	<i>Photedes minima</i> 1
<i>Archips xylosteana</i> 1	<i>Eupithecia vulgata</i> 1	<i>Chortodes pygmina</i> 3
<i>Celypha lacunana</i> 2	<i>Euchoeca nebulata</i> 1	<i>Lacanobia w-latinum</i> 1
<i>Crambus pascuella</i> 1	<i>Hypena proboscidalis</i> 2	<i>Lacanobia oleracea</i> 2
<i>Crambus lathoniellus</i> 3	<i>Rivula sericealis</i> 4	<i>Lacanobia thalassina</i> 4
<i>Eurrhpara hortulata</i> 2	<i>Diachrysia chrysis</i> 1	<i>Diarsia mendica</i> 4
<i>Laothoe populi</i> 1	<i>Autographa gamma</i> 3	<i>Noctua pronuba</i> 4
<i>Lomasipilis marginata</i> 7	<i>Protodeltote pygarga</i> 6	<i>Xestia c-nigrum</i> 1
<i>Macaria notata</i> 4	<i>Deltote bankiana</i> 2	<i>Cybosia mesomella</i> 5
<i>Macaria alternata</i> 1	<i>Caradrina morpheus</i> 8	<i>Spilosoma lutea</i> 5
<i>Cabera pusaria</i> 3	<i>Hoplodrina octogenaria</i> 3	<i>Spilosoma lubricipeda</i> 2
<i>Idaea biselata</i> 1	<i>Hoplodrina ambigua</i> 1	<i>Tyria jacobaeae</i> 1
<i>Idaea subsericeata</i> 1	<i>Dypterygia scabriuscula</i> 4	
<i>Gandaritis pyraliata</i> 2	<i>Rusina ferruginea</i> 2	

Oostkapelle duinen ten noord-oosten van kasteel Westhoven. Kilometerhok 26-400 werd door meerdere personen bezocht: Carel ten Ham, Hans Huisman en Maja de Keijzer bezochten het terrein van 22.45-1.30 uur op 23.vi. en overdag op 25.vi (kolom 1); Gerrit Tuinstra, Andy Saunders, Louis van Deventer en Auke en Henk Hunneman verzamelden er op 24.vi. 2006 (resp. kolom 2, 3, 4 en 5). Zie fig. 9. De aantallen vermelden lichtvangsten tenzij er een van de

Franje 11 (22) – september 2008

volgende symbolen achterstaat: X= aantal onbekend; S= sleep- of netvangsten; O=overdag tijdens het bezoek op 25.vi . met lichte motregen; / betekent dat er zowel op licht als met een andere methode is verzameld waarna de aantallen van beide methoden werden opgeteld. In totaal werden 161 soorten waargenomen.

	23/25.vi. HH/MK	24.vi GT	24.vi AS	24.vi. LD	24.vi HU
Opostega salaciella				7	
Psyche casta	3: S				
Niditinea fuscella	X :				
Argyresthia conjugella	X :				
Argyresthia pruniella	X :				
Plutella xylostella	X /1: O				
Coleophora sp.	X				
Batia unitella	X				
Monochroa tenebrella				1	
Epagoge grotiana	X			1	
Tortrix viridana	X /1:S			2	1
Acleris variegana	X				
Archips podana	X /1:S				
Archips xylosteara	X				
Pandemis cerasana	X				
Pandemis heparana	X				
Cnephasia asseclana	/X S				
Clepsia spectrana	X				
Hedya nubiferana	X				
Argyroplote lacunana	X				
Epinotia abbreviana	X				
Epiblema uddmanniana				2	1 S
Epiblema rosaecolana	1				
Eucosma cana	X			1	
Lathronympha strigana	1				
Myelois circumvoluta				4	
Nyctegretis lineana	1				
Scoparia ambigualis	X			1	
Dipleurina lacustrata	X				
Phycitodes maritima				1	
Aglossa pinguinalis				1	
Chrysoteuchia culmella	/1 S			5	
Crambus pascuella	4/S				
Crambus perlella	/1 S			2	
Crambus lathoniella	/2 S				
Platytes cerussella	2 S				
Pyrausta despicata	2 S				
Phlyctaenia coronata	X				
Phlyctaenia perlucidalis				1	

Franje 11 (22) – september 2008

Anania verbascalis	X	1		1	
Stenoptilia pterodactyla	/X S				
Smerinthus ocellata		1			1
Macroglossum stellatarum					2 S
Laothoe populi		1	1	1	1
Mimas tiliae			1		1
Sphinx ligustri		1			
Deilephila elpenor		6			
Deilephila porcellus		28	3	2	4
Habrosyne pyritoides		2			
Lycena phlaeas	2: S				
Coenonympha pamphilus	7: S				2 S
Maniola jurtina	2: S				2 S
Vanessa atalanta	1: S				2 S
Aglais urticae					1 S
Thyatira batis					1
Drepana falcataria	X	1	1		
Tethea ocularis		1	1	1	1
Lomaspilis marginata	X	2	2	2	1
Semiothisa notata				3	
Macaria alternata					1 / S
Plagodis dolabraria		2	1	1	
Opistograptis luteolata	X	10	2	1	1
Biston betularia		3	1		1
Peribatodes rhomboidaria	X	5	2	1	1
Hypomecis punctinalis	X				1
Cabera pusaria	X	2	2		
Lomographa temerata		2	1		
Rhinoprora rectangulata	X	3	1		1
Bupalus piniaria					1
Campaea margaritata	X	3	2		1
Cyclophora porata		1			
Cyclophora punctaria	X	3	2		
Timandra comae		1			
Scopula imitaria		2		2	1
Scopula emutaria		2	2	1	2
Idaea biselata	X		1		
Idaea ochrata		1			1 S
Idaea aversata		2	1		
Idaea straminata		1			1
Idaea subsericeata					1 L
Idaea fuscovenosa				1	
Phibalapteryx virgata		10	10	2	7 / S
Xanthorhoe fluctuata		1			
Epirrhoe alternata	X/ X S	10	7	3	2 S
Epirrhoe galiata		2	6	4	4 S

Franje 11 (22) – september 2008

Camptogramma bilineata	3 S		1	1	2 S
Cosmorhoe ocellata		2	2		2 S/
Eulithis mellinata			1		
Chloroclysta truncata		2			1
Cidaria fulvata		10	1	2	
Thera britannica	X				
Hydriomena furcata					1
Hydriomena impluviata					1
Eupithecia subumbrata	X	6	1	2	
Eupithecia subfuscata	X				
Eupithecia absinthiata			1		
Eupithecia intricata			2		
Eupithecia innotata	X				
Eupithecia centaureata					1
Eupithecia subumbrata					1
Furcula furcula		11			1
Pheosia tremula					1
Pterostoma palpina		1	1		1
Gluphisia crenata					1
Phalera bucephala		1			
Acronicta megacephala	X				
Zanclognatha tarsipennalis	X	1			1
Macrochilo cribrumalis				1	
Rivula sericealis				2	
Hypena proboscidalis	X	6			
Diachrysia chrysitis		4			1
Acronicta psi				1	
Autographa gamma		4		2	5 /S
Protodeltote pygarga	X	30			1
Deltote bankiana	1	2			1 /S
Heliothis peltigera				1	
Cucullia umbratica		4			1
Caradrina morpheus	X	18			1
Hoplodrina octogenaria		3		1	1
Charanyca trigrammica		1			
Rusina ferruginea		1		1	1
Phlogophora meticulosa		5			1
Apamea monoglyha		60		2	
Apamea lithoxylaea		1			
Apamea remissa		15			1
Oligia latruncula	X	20			1
Oligia versicolor				1	
Chortodes extrema		25		1	1
Chortodes elymi		1			1
Lacanobia oleracea	X	15			1
Sideridis albicolon		2			2

Franje 11 (22) – september 2008

Heliophobus reticulata		3		1
Polia nebulosa		1		
Mythimna vitellina		1		
Mythimna albipuncta				1
Mythimna ferrago				1
Mythimna pallens		1		
Mythimna impura			1	
Mythimna comma		2		
Mythimna litoralis		4	1	1
Mythimna pudorina				1
Axylia putris		2		1
Diarsia mendica	X	5		1
Diarsia brunnea		2		1
Diarsia rubi		3	2	1
Noctua pronuba	X	150	2	1
Noctua comes		3		
Xestia c-nigrum		2		1
Xestia triangulum	X	6		
Agrotis ipsilon		1		
Agrotis exclamationis	X	10		1
Agrotis clavis		1		
Agrotis vestigialis		5	1	3
Agrotis lithoxylaea				1
Nola aerugula				1
Miltochrista miniata		1		1
Cybosia mesomella		2	1	3 S
Pelosia muscerda	X	1		
Eilema pygmaeola		2		1
Eilema sororcula	X			1
Spilosoma lubricipeda	X	3	1	1
Spilosoma urticae		3		2
Tyria jacobaeae	/5 S		1	4 / S

Zoutelande, Groot Valkenisse. In kilometerhok 24-391 werden door Maja de Keijzer en Carel ten Ham overdag op 24.vi.2006 de volgende vier soorten waargenomen: *Peribatodes rhomboidaria* 1, *Lomographa tenerata* 1, *Campaea margaritata* 1, *Idaea aversata* 1.

Westenschouwen. Het duingebied in kilometerhok 37-411 werd bezocht op 24.vi.2006 door Piet van Son en Johan Schipperen. De soorten werden door henzelf gedetermineerd terwijl die met het symbool (*) zijn geïdentificeerd door M. Jansen. De temperatuur die door hen bij aanvang rond 22.35 uur werd gemeten was 22° C en die was rond 3.00 uur 16° C. Op de HPL lamp kwamen de meeste vlinders af. In totaal werden 87 soorten gevonden.

Franje 11 (22) – september 2008

Eidophasia messingiella (*)1	Hypomecis punctinalis 10	Apamea remissa 2
Cossus cossus (*) 2	Bupalus piniaria 20	Apamea sordens 1
Lozotaeniodes formosana (*) 2	Hemithea aestivaria 2	Oligia latruncula 20
Hedya ochroleucana (*) 15	Scopula imitaria 10	Chortodes extrema 40
Acleris bergmanniana (*) 2	Idaea subsericeata 5	Chortodes fluxa 40
Argyroploce lacunana (*) 1	Idaea aversata 6	Lacanobia oleracea 30
Celypha striana (*) 1	Epirrhoe alternata 6	Heliophobus reticulata 3
Ancyliis mitterbacheriana (*) 1	Cosmorhoe ocellata 5	Melanchnra pisi 1
Epiblema uddmanniana (*) 1	Eulithis mellinata 6	Polia bombycina 2
Dioryctria abietella (*) 1	Cidaria fulvata 40	Mythimna pallens 5
Dioryctria schuetzeella (*) 1	Eupithecia centaureata 1	Mythimna comma 1
Nyctegretis lineana (*) 3	Rhinoprora rectangularata 3	Mythimna litoralis 20
Anerastia lotella (*) 2	Cerura vinula 1	Axylija putris 40
Chrysoteuchia culmella (*) 1	Pterostoma palpina 7	Diarsia mendica 2
Crambus lathoniellus (*) 1	Gluphisia crenata 1	Noctua pronuba 60
Scoparia ambigualis (*) 1	Acronicta megacephala 1	Noctua orbona 1
Phlyctaenia stachydalis (*) 1	Herminia grisealis 10	Noctua fimbriata 10
Agrius convolvuli 1	Zanclognatha tarsipennalis 2	Xestia c-nigrum 60
Hyloicus pinastris 2	Hypena proboscidalis 20	Xestia triangulum 11
Deilephila elpenor 1	Autographa jota 2	Agrotis ripae 4
Deilephila porcellus 20	Abrostola triplasia 7	Agrotis ipsilon 1
Tethea or 1	Protodeltote pygarga 160	Agrotis exclamationis 40
Lomaspilis marginata 20	Deltote bankiana 100	Agrotis segetum 15
Macaria notata 20	Cucullia umbratica 1	Earias clorana (*) 1
Macaria wauaria 2	Elaphra venustula 5	Cybosia mesomella 5
Opisthagraptis luteolata 1	Caradrina morpheus 40	Atolmis rubricollis 1
Biston betularia 5	Phlogophora meticulosa 13	Eilema lurideola 2
Peribatodes rhomboidaria 20	Apamea monoglypha 35	Tyria jacobaeae 10
Hypomecis roboraria 1	Apamea lithoxylaea 7	

Westenschouwen. Peter Rooij bezocht op 24.vi.2006 kilometerhok 038.4-411.0 van het SBB-terrein om 22.30 - 24.00 uur. Het was vrijwel windstil, licht bewolkt, temperatuur 15° C en relatieve luchtvochtigheid 86%. Er werd gewerkt met een HPL 250 Watt.

Plutella xylostella 1	Lomaspilis marginata 1	Deltote bankiana 3
Apoda limacodes 1	Macaria alternata 3	Caradrina morpheus 1
Tortrix viridana 1	Opisthagraptis luteolata 1	Hoplodrina octogenaria 1
Acleris forsskaleana 1	Peribatodes rhomboidaria 1	Phlogophora meticulosa 2
Hedya nubiferana 1	Bupalus piniaria 3	Apamea remissa 2
Notocelia uddmanniana 1	Lomographa temerata 2	Photodes minima 7
Pyralis farinalis 1	Rhodostrophia vibicaria 1	Lacanobia oleracea 1
Scoparia ambigualis 6	Eulithis mellinata 2	Mythimna litoralis 1
Chrysoteuchia culmella 1	Chloroclysta truncata 1	Diarsia rubi 2
Crambus perlella 1	Cidaria fulvata 5	Noctua pronuba 4
Eurrhpara hortulata 1	Eupithecia pulchellata 1	Xestia c-nigrum 1
Sphinx ligustri 2	Hypena proboscidalis 1	Xestia triangulum 2

Franje 11 (22) – september 2008

Hyloicus pinastri 1	Rivula sericealis 1	Agrotis exclamationis 1
Deilephila porcellus 1	Diachrysia chrysitis 1	Spilosoma lubricipeda 1
Ochropacha duplaris 1	Protodeltote pygarga 9	

Goes, Schengedijk. Alleen het deel gelegen in kilometerhok 47-392 werd bezocht door Joke Stuurman en Marja van der Straten tijdens een bezoek op 24.vi.2006. De locatie werd zowel 's middags als 's avonds bezocht waarna er op licht werd gevangen met een 250 Watt ML-lamp. Van de meeste van in totaal 65 soorten werd het aantal niet genoteerd.

Plutella xylostella	Mimas tilae	Abrostola tripartita
Coleophora frischella	Laothoe populi	Caradrina morpheus
Mompha ochreacella	Smerinthus ocellatus	Hoplodrina blanda
Agapeta hamana	Deilephila porcellus	Phlogophora meticulosa
Tortrix viridana	Vanessa atalanta 5 + 1 rups	Apamea monoglypha
Acleris bergmanniana	Maniola jurtina 2	Apamea lithoxylaea
Bactra furfurana	Coenonympha pamphilus 1	Oligia latruncula
Bactra robustana	Ochlodes faunus 2	Oligia strigilis
Argyroploce lacunana	Pieris brassicae 2	Oligia versicolor
Celypha striana	Lomaspilis marginata	Lacanobia oleracea
Epiblema udmanniana	Macaria alternata	Mythimna ferrago
Eucosma cana	Opisthograptis luteolata	Mythimna impura
Pterophorus pentadactyla	Xanthorhoe fluctuata	Mythimna pallens
Emmelina monodactyla	Hydromenia impluviata	Ochropleura plecta
Merrifieldia baliodactylus	Gymnoscelis rufifasciata	Axylea putris
Sciota adelphella	Cerura vinula	Noctua pronuba
Myeloides circumvoluta	Acronicta aceris	Xestia c-nigrum
Phycitodes binaevella	Acronicta megacephala	Earias clorana
Scoparia ambigualis	Hypena proboscidalis	Spilosoma lubricipeda
Chrysoteuchia culmella	Rivula sericealis	Spilosoma urticae
Eurrhyncha hortulata	Diachrysia chrysitis	Tyria jacobaeae 8
Phlyctaenia perlucidalis	Autographa gamma 2	

Oosterschelde, Neeltje Jans. In totaal werden er 63 soorten waargenomen. Kilometerhok 38-406 werd op 23.vi. bezocht door Joke Stuurman die er ving op licht en 50 soorten verzamelde met een 250 Watt ML-lamp bij een temperatuur van 16° C.

Blastobasis phycidella	Scopula emutaria	Chortodes extrema
Pandemis heparana	Eupitecia centaureata	Lacanobia oleracea
Celypha rufana	Eupithecia innotata	Siderius turbida
Gyponoma dealbana	Pterostoma palpina	Hecatera bicolorata
Spilodonta ocellana	Diachrysia chrysitis	Mythimna vitellina
Sciota adelphella	Cucullia umbratica	Mythimna litoralis
Gymnancyla canella	Caradrina morpheus	Axylia putris
Nyctegretis lineana	Hoplodrina octogenaria	Noctua pronuba
Chrysoteuchia culmella	Hoplodrina ambigua	Noctua comes
Crambus lathoniellus	Phlogophora meticulosa	Xestia c-nigrum

Franje 11 (22) – september 2008

Platytes cerusella	Apamea monoglypha	Agrotis clavis
Cossus cossus	Apamea lithoxylea	Agrotis exclamationis
Macaria alternata	Apamea unanimitis	Agrotis ripae
Lomaspilis marginata	Apamea remissa	Agrotis vestigialis
Peribatodes rhomboidaria	Oligia latruncula	Earias clorana
Siona lineata	Oligia strigilis	Spilosoma urticae
Scopula imitaria	Chortodes elymi	

Kilometerhok 37-405 werd op 24.vi. overdag bezocht door Janny en Siep Sinnema en Auke en Henk Hunneman. Het betreft alleen zichtwaarnemingen.

Evergestis extimalis 1	Maniola jurtina 6	Euproctis chrysorrhoea 1
Chrysoteuchia culmella 1	Polyommatus icarus 6	Hecatera bicolorata 1
Crambus perlella 1	Coenonympha pamphilus 7	Autographa gamma 2
Agriphila straminella 1	Eupithecia centaureata 1	Callistege mi 1
Myelois circumvoluta 3	Camptogramma bilineata 1	Tyria jacobaeae 32

Het Zeepe. Het gebied met kilometerhok 39-412 werd op 24.vi. overdag bezocht door Janny en Siep Sinnema. Het betreft alleen zichtwaarnemingen.

Chrysoteuchia culmella 1	Coenonympha pamphilus 1	Lythria cruentaria 1
Agriphila straminella 1	Maniola jurtina 1	Autographa gamma 1
Bactra lancealana 1	Lycaena phlaeas 1	Deltote bankiana 1
Argyroploce lacunana 1	Camptogramma bilineata 1	Tyria jacobaeae 1
Polyommatus icarus 1	Lomaspilis marginata 1	

Koudekerke, Vakantieoord Broedershoek. Kilometerhok 27-389. De onderstaande gegevens zijn van Hans Huisman, Maija de Keijzer en Carel ten Ham.

Plutella xylostella 10	Polyommatus icarus 1	Cerura vinula 1 rups op populier
Sesia apiformis 1	Pararge egeria 1	Apamea monoglypha 1
Cacoecimorpha pronubana 1	Maniola jurtina 2	Noctua pronuba 1
Argyroploce lacunana 1	Vanessa atalanta 3	Spilosoma lubricipeda 2
Aphomia sociella 1	Vanessa cardui 1	

Westenschouwen, Westduiner bos rond de SBB-keet. Kilometerhok 38-410 werd bezocht door Gerrit Tuinstra en Andy Saunders op 23.vi. De aantallen van beide verzamelaars worden gescheiden door een punt-komma: Tuinstra ; Saunders. Hok 38-411 werd bezocht op 24.vi. door Janny en Siep Sinnema en op 23.vi door Auke en Henk Hunneman, de laatste op 38,5-411,0. De aantallen van beide groepen verzamelaars worden eveneens gescheiden door een punt-komma: Sinnema ; Hunneman. De determinatie werd gedaan door de verzamelaars en de aantallen slaan op adulten. Er werden 136 soorten waargenomen.

Franje 11 (22) – september 2008

	38-410	38-411		38-410	38-411
Monopis monachella	1		Hydriomena impluviata		; 1
Plutella xylostella		1;	Eupithecia linariata	1	
Plutella porrectella		1;	Eupithecia centaureata	1	
Eidophasia messingiella		1;	Eupithecia subfuscata	2	
Tortrix viridana	1	1;	Eupithecia innotata	2	
Aleimma loeflingiana		1;	Eupithecia exiguata		1;
Acleris bergmanniana		1;	Eupithecia absinthiata		1;
Argyroploce lacunana		1;	Rhinoprora rectangulata	;1	1; 1
Archips podana		1;	Euchoeca nebulata	1	
Hedya nubiferana		1;	Pheosia tremula	1	; 1
Epiblema uddmanniana	1	1;	Pterostoma palpina		; 1
Eucosma campoliliana		1;	Acronicta megacephala		1;
Eucosma cana		1;	Herminia grisealis		1;
Sciota adelphella		1;	Herminia tarsicrinalis	2	
Scoparia ambigualis		1;	Schrankia costastrigalis		2;
Anania verbascalis	1		Hypena proboscidalis	8; 2	2; 1
Myelois circumvoluta	1		Rivula sericealis		2;
Ostrinia nubilalis	1		Diachrysia chrysis	4	1; 1
Eurrhpara hortulata	1	1; 1	Autographa gamma	1	1;
Phlyctaenia coronata		1;	Autographa jota		; 1
Mimas tiliae	1		Abrostola triplasia		;1
Smerinthus ocellatus	1		Protodeltote pygarga	40; 6	10; 4
Laothoe populi	2; 1	2;	Deltote bankiana	10; 1	1; 2
Agrius convolvuli		1;	Elaphria venustula		1;
Sphinx pinastri	3		Caradrina morpheus	10; 1	2; 2
Sphinx ligustri	1	; 1	Hoplodrina ambigua	; 1	1;
Deilephila elpenor	6; 2	1;	Hoplodrina octogenaria	3	1;
Deilephila porcellus	4; 1	3; 1	Hoplodrina blanda	1	; 1
Tethea ocularis		1;	Rusina ferruginea		1; 1
Drepana falcataria	2	1;	Phlogophora meticulosa	4	; 1
Lomaspilis marginata	3; 2	1; 1	Apamea monoglypha	15; 2	1;
Ligdia adustata	1		Apamea sordens	1	1;
Macaria notata	5		Apamea crenata		; 1
Macaria liturata	3		Apamea remissa	8	; 1
Macaria wauaria	1		Oligia strigilis	;1	2;
Macaria alternata	;2	3; 1	Oligia latruncula	8	2; 1
Opisthoptis luteolata	1	2;	Mesoligia furuncula		1;
Biston betularia	3	2; 1	Chortodes extrema	2	
Peribatodes rhomboidaria	3; 1	3; 1	Lacanobia oleracea	10; 1	1; 1
Alcis repandata	5		Sideridis albicolon	2; 1	
Hypomecis punctinalis	;1		Heliophobus reticulata	2	; 1
Bupalus piniaria	;2	3; 1	Chortodes extrema	18	4; 5

Franje 11 (22) – september 2008

<i>Cabera pusaria</i>		1;	<i>Polia bombycina</i>		; 1
<i>Cabera exanthemata</i>		; 1	<i>Mythimna albipuncta</i>	1; 1	; 1
<i>Lomographa temerata</i>	4	2; 1	<i>Mythimna pudorina</i>	;1	
<i>Campaea margaritata</i>		1; 1	<i>Mythimna straminea</i>	1	
<i>Hylaea fasciaria</i>		1;	<i>Mythimna impura</i>	2	; 1
<i>Hemithea aestivaria</i>		1;	<i>Mythimna pallens</i>	1	; 1
<i>Cyclophora punctaria</i>	3	1;	<i>Mythimna comma</i>	3; 1	1;
<i>Scopula imitaria</i>	2	3; 2	<i>Mythimna litoralis</i>	6	1; 1
<i>Scopula floslactata</i>		; 1	<i>Axylia putris</i>	;1	; 1
<i>Idaea aversata</i>		1; 1	<i>Diarsia rubi</i>	8	2; 2
<i>Idaea seriata</i>	1		<i>Diarsia brunnea</i>	2; 2	
<i>Idaea subsericeata</i>	4	; 1	<i>Diarsia mendica</i>	1	; 1
<i>Idaea straminata</i>	1		<i>Noctua pronuba</i>	50; 2	5;
<i>Idaea dimidiata</i>		; 1	<i>Noctua comes</i>		1
<i>Rhodostrophia vibicaria</i>	1	1; 1	<i>Graphiphora augur</i>	1	
<i>Xanthorhoe fluctuata</i>	1		<i>Xestia c-nigrum</i>	1; 2	1; 1
<i>Xanthorhoe montanata</i>	;1		<i>Xestia triangulum</i>	3; 1	1; 1
<i>Epirrhoe alternata</i>	3; 1	2;	<i>Agrotis ripae</i>	1	1;
<i>Camptogramma bilineata</i>	3		<i>Agrotis exclamationis</i>	10; 2	3; 2
<i>Cosmorhoe ocellata</i>		1; 1	<i>Agrotis clavis</i>		1;
<i>Eulithis prunata</i>	;1	2; 1	<i>Earias clorana</i>	1	
<i>Eulithis mellinata</i>	; 9	3; 1	<i>Cybosia mesomella</i>	2	; 1
<i>Gandaritis pyraliata</i>		1;	<i>Eilema lurideola</i>	1; 1	
<i>Chloroclysta truncata</i>	15; 1	3; 1	<i>Spilosoma lutea</i>	1	
<i>Cidaria fulvata</i>	200; 7	10; 1	<i>Spilosoma lubricipeda</i>	2; 1	; 1
<i>Hydriomena furcata</i>	;1		<i>Tyria jacobaeae</i>	2	1;

Dishoek. Bosranden en zomen langs de duinrand achter de bebouwing werden bezocht op 30.ix.2006 in kilometerhok 25-389. De gegevens zijn verzameld door Piet van Son en Johan Schipperen. Er werd op licht gevangen van 20.00-23.00 uur. Het was onbewolkt en in het begin was de temperatuur 18° C maar op het eind 17° C. Op de HPL lamp kwamen de meeste vlinders af. Totaal aantal soorten: 22.

<i>Peribatodes rhomboidaria</i> 5	<i>Omphaloscelis lunosa</i> 10	<i>Eugnorisma glareosa</i> 1
<i>Chloroclysta truncata</i> 5	<i>Rhizedra lutosa</i> 2	<i>Xestia c-nigrum</i> 1
<i>Hypena proboscidalis</i> 3	<i>Lacanobia oleracea</i> 1	<i>Xestia xanthographa</i> 5
<i>Autographa gamma</i> 1	<i>Mythimna albipuncta</i> 2	<i>Agrotis puta</i> 2
<i>Diloba caeruleocephala</i> 2	<i>Mythimna vitellina</i> 1	<i>Agrotis ipsilon</i> 5
<i>Phlogophora meticulosa</i> 15	<i>Mythimna l-album</i> 2	<i>Agrotis segetum</i> 2
<i>Xanthia gilvago</i> 1	<i>Noctua pronuba</i> 1	
<i>Agrochola circellaris</i> 6	<i>Noctua comes</i> 2	

Westkapelle, terrein bij Joossesweg gelegen in kilometerhok 21-393. Het gebied werd bezocht door Janny en Siep Sinnema en door Jaap van Vuure op 23.vi.2006 bij een temperatuur van 19° C. De laatste hield niet de aantallen bij waardoor zijn vangsten herkenbaar zijn aan het teken X en gescheiden van de andere verzamelaars door het teken /. Het gaat om lichtvangsten en de met een (*) gemarkeerde soorten werden geïdentificeerd door C. Gielis. Er werden 80 soorten waargenomen.

Plutella xylostella 1	Peribatodes rhomboidaria 2	Apamea lithoxylaea 1
Blastodacna atra / X	Hypomecis roboraria 1	Apamea remissa 1/X
Blastobasis phycidella / X	Cabera pusaria 1	Oligia strigilis 1
Eulamprotes wilkella /X	Scopula imitaria	Oligia latruncula 1
Helcystogramma rufescens / X	Idaea dimidiata 1	Mesoligia furuncula 1
Choristoneura hebenstreitella 1	Xanthorhoe fluctuata 1	Chortodes elymi 2
Cochylis dubitana / X	Epirrhoe alternata 2/X	Lacanobia oleracea 2
Hedya nubiferana 1/X	Epirrhoe galiata 3	Lacanobia thalassina 1
Tortrix viridana 1	Camptogramma bilineata 1	Sideridis albicolon 1/X
Eucosma campoliliana 1	Cosmorhoe ocellata 1	Mythimna ferrago 1
Eucosma obumbratana / X	Gandaritis pyraliata /X	Mythimna albipuncta 1
Argyroploce lacunana 1	Chloroclysta truncata 2	Mythimna impura 1
Epiblema uddmanniana 1	Mesotype didymata 2 / X	Mythimna litoralis 3
Platyptilia pallidactyla* 3 /X	Eupithecia centaureata 1	Axylia putris 1
Pterophorus pentadactyla 2	Eupithecia subfuscata / X	Diarsia brunnea 1
Emmelina monodactyla* 1	Gymnoscelis rufifasciata 1	Diarsia rubi 3/X
Hellinsia didactylites* 1	Acronicta megacephala 1	Noctua pronuba 25
Anerastia lotella 1	Macrochilo cribrumalis 1	Noctua comes 1
Phlyctaenia perlucidalis 1	Hypena proboscidalis 2	Xestia c-nigrum 2
Laothoe populi 1	Diachrysis chrysis 1	Xestia triangulum 1
Deilephila elpenor 1	Autographa gamma 1	Agrotis ripae 4/X
Deilephila porcellus /X	Protodeltote pygarga 3	Agrotis exclamationis 3
Tethea ocularis 1	Cucullia umbratica 1	Cybosia mesomella 3/X
Lomaspilis marginata 1	Caradrina morpheus 1	Spilosoma luteum 1
Macaria alternata 2	Hoplodrina ambigua 1	Spilosoma lubricipeda 2
Opistograptis luteolata 2	Phlogophora meticulosa 1	Spilosoma urticae 1
Epione repandaria 1	Apamea monoglypha 3	

Westkapelle Joossesweg. Op 23.vi.2006 bezocht Peter Rooij het ZL-terrein in kilometerhok 20.9-393.4 van 23.00 - 01.30. Relatieve luchtvochtigheid 98, 20% bewolkt, windstil en het was slechts 11°C.. Er werd gevangen met een HPL-250 Watt.

Plutella xylostella 6	Epirrhoe galiata 2	Mythimna albipuncta 2
Hedya nubiferana 1	Gandaritis pyraliata 1	Mythimna impura 2
Ancylosis oblitella 1	Cidaria fulvata 1	Mythimna litoralis 3
Phycitodes binaevella 2	Thera britannica 2	Diarsia mendica 1

Crambus pascuella 2	Pheosia tremula 1	Diarsia rubi 1
Crambus perlella 2	Pterostoma palpina 1	Noctua pronuba 3
Nomophila noctuella 1	Diachrysia chrysis 1	Noctua comes 2
Deilephila porcellus 1	Abrostola triplasia 1	Xestia c-nigrum 3
Lomasipilis marginata 1	Cucullia umbratica 1	Agrotis exclamationis 1
Opisthograptis luteolata 1	Caradrina morpheus 1	Earias clorana 1
Biston betularia 1	Phlogophora meticulosa 1	Cybosia mesomella 2
Peribatodes rhomboidaria 2	Apamea monoglypha 3	Spilosoma lutea 1
Cabera pusaria 1	Oligia fasciuncula 1	Spilosoma lubricipeda 1
Epirrhoe rivata 1	Lacanobia oleracea 2	

Koudekerke, Vakantieoord Broedershoek, kilometerhok 027.9-389.1. Peter Rooij verzamelde op 23.vi. (met *) en 24.vi.2006 (zonder *) van 22.00 tot het donker werd met een Robinson val met black light. Het was 30 % bewolkt, windstil, 11° C en met een luchtvochtigheid van 86%.

Hedya nubiferana 1 (*)	Archips podana 1	Lomasipilis marginata 1
Hydriomena furcata 1 (*)	Hedya nubiferana 1	Cerura vinula 1
Hoplodrina octogenaria 2 (*)	Celypha lacunana 1	Lacanobia oleracea 1
Apamea monoglypha 2 (*)	Scoparia ambigualis 1	Noctua pronuba 2
Noctua pronuba 2 (*)	Crambus perlella 1	Agrotis exclamationis 1
Plutella xylostella 1	Agriphila straminella 2	Coscinia cribraria 1
Acleris forsskalleana 1	Schoenobius gigantella 1	Spilosoma lutea 2

Karakteristieke soorten

Veel van de waargenomen soorten kunnen elders in het land ook worden waargenomen en zijn vaak gewoon en weinig specifiek voor een bepaald milieutype of habitat bijvoorbeeld omdat ze een brede waardplantenreeks hebben. Er werden echter een aantal soorten gevonden die karakteristiek zijn voor bepaalde landschapselementen of biotopen of die kenmerkend zijn voor dit deel van Nederland.

Nieuw voor de Zeeuwse eilanden zijn (provincie Zeeland zonder Zeeuws-Vlaanderen en zonder duinen): *Argyresthia conjugella*, *Plutella porrectella*, *Eudonia lacustrata*. Nieuw voor de Delta-duinen zijn: *Parachronistis albiceps*, *Choristoneura hebenstreitella*, *Ancyliis mitterbacheriana*, *Cydia microgrammana*, *Gilmeria pallidactyla*, *Hellinsia didactylites*, *Aglossa pinguinalis*, *Sciota adelphella*, *Dioryctria schuetzeella*, *Phlyctaenia stachydalis*, *Petrophora chlorosata*, *Schrankia costaestrigalis*.

Typische vertegenwoordigers voor de Zeeuwse Eilanden zijn: *Bucculatrix maritima*, *Merrifieldia baliodactylus*, *Nyctegretis lineana*, *Platytes cerussella*, *Scopula imitaria*, *Phibalapteryx virgata*, *Epirrhoe galiata*, *Mythimna vitellina*, *Mythimna litoralis*.

Typische vertegenwoordigers voor de Delta-duinen zijn: *Eidophasia messingiella*, *Nyctegretis lineana*, *Platytes cerussella*, *Scopula imitaria*, *Epirrhoe galiata*, *Polia bombycina*, *Mythimna vitellina*, *Mythimna litoralis*, *Agrotis ripae*.

Typisch voor Zuidwest-Nederland zijn *Idaea subsericeata* en *Spilosoma urticae*.

Per habitat volgen nu een aantal typische vertegenwoordigers. Het is een tamelijk willekeurige opsomming omdat achter elke soort een apart verhaal schuil gaat.

Soorten die ook elders in Nederland in de duinen worden gevonden zijn: *Anania verbascalis*, *Anerastia lotella*, *Chortodes elymi*, *C. extrema*, *Deilephila porcellus*, *Elaphra venustula*, *Heliophobus reticulata*, *Nola aerugula*, *Nyctegretis lineana*, *Pediasia fascelinella*, *Phibalapteryx virgata*, *Phycitodes maritima*, *Polia nebulosa*, *Rhodostrophia vibicaria*, *Tyria jacobaeae*.

Loofbossen: *Pararge aegeria*, *Plagodis dolabraria*, *Polia nebulosa*, *Thyatira batis*, *Tortrix viridana*.

Naaldbossen: *Bupalus piniaria*, *Dioryctria schuetzeella*, *D. abietella*, *Hylaea fasciaria*.

Schorren en binnendijkse zilte terreinen: *Bactra robustana*, *Bucculatrix maritima*, *Coleophora adjunctella*, *C. atriplicis*, *Scopula emutaria*.

Kustsoorten: *Cidaria fulvata*, *Omphaloscelis lunosa*.

Dijken: *Merrifieldia baliodyctylus*.

Dankwoord

Het succes van het inventarisatie- en excursieweekend was mede te danken aan de financiële ondersteuning door het Staatsbosbeheer (SBB), de Stichting Het Zeeuwse Landschap (ZL) en de Vereniging Natuurmonumenten (NM). Zonder de hulp van de volgende personen met hun vele waardevolle informatie en adviezen zou de excursie niet op deze wijze hebben kunnen plaatsvinden: Cees de Lange (SBB), Anton van Haperen (SBB), Dirk Fluijt (SBB), Giel Jacobusse (ZL), Rene Wink (NM), André Hannewijk (NM), Wouter van Steenis (NM) en W. Vette (Holland Seaports).

Piet de Keuning (SBB) heeft de nodige uren besteed aan de voorbereiding, de terreinverkenning de vergunningaanvraag en de realisatie van het geheel. Hij en Roelof Bijl waren onmisbare begeleiders in het terrein van de duinen rond Valkenisse om te voorkomen dat mensen de weg kwijt zouden raken en de tocht zou eindigen in een spartelpartij tussen de duindoorns.

Vakantieoord Broedershoek te Koudekerke wordt bedankt voor alle goede zorgen in de vrijwel nieuw verbouwde onderkomens en Keuken van Ter Linde zorgde voor een heerlijke maaltijd die zo groot was dat de kleinere groep van blijvers een dag later nog een stevig maal hadden. Anton Baaijens wist de kosten van het levensonderhoud flink te verkleinen door een voordelig “niet gebruikt-geld terug” overeenkomst met de plaatselijke grootgrutter. Willem Ellis (Werkgroep Vlinderfaunistiek) tenslotte wordt bedankt voor zijn inspanningen om een statistische bewerking uit te voeren waardoor er meer inzicht werd verkregen in de resultaten.

Literatuur

Sluijter, R., Verkaik, J., 2008. KNMI, Klimaatdata en -advies, Maand- en seizoenoverzichten – Archief. http://www.knmi.nl/klimatologie/maand_en_seizoenoverzichten/index.html.

NAJAARSBIJEENKOMST VAN DE SECTIE SNELLEN

De najaarsbijeenkomst wordt gehouden op

Zaterdag 22 november 2008

Om 11.00 uur in (voor de laatste maal!) Partycentrum De Vijf Hoeven, Korteboevenseweg 63,
4128 CN Lexmond, tel.: 0347-341933.

AGENDA

10.30 uur	Zaal open
11.00 uur	Opening
	Notulen vorige vergadering
	Bestuursmededelingen
12.00 uur	Rondvraag
12.40 uur	Lunchpauze
13.30 uur	Faunistische mededelingen
16.00 uur	Sluiting

De secretaris stelt het op prijs dat faunistische mededelingen vergezeld gaan van een schriftelijke samenvatting ten behoeve van het verslag.

Tijdens de middagpauze zal Eddy Vermandel entomologische instrumenten en hulpmiddelen ter verkoop tonen. Tevoren kunt u inlichtingen krijgen en/of bestellingen plaatsen. Tel.: 0114-370378, e-mail: info@vermandel.com.

Tijdens de bijeenkomst kunt U koffie, frisdrank, broodjes, soep, tosti's etc. kopen bij de bar. Buslijnen: vanuit Utrecht CS naar Lexmond en terug:

NAJAARSBIJEENKOMST VAN DE SECTIE TER HAAR

De najaarsbijeenkomst wordt gehouden op

Zaterdag 18 oktober 2008

Om 11.00 uur in (voor de laatste maal!) Partycentrum De Vijf Hoeven, Kortehoevenseweg 63,
4128 CN Lexmond, tel.: 0347-341933.

AGENDA

- 10.30 uur Zaal open
- 11.00 uur Opening door de voorzitter & bestuursmededelingen met o.a.:
  - Notulen vorige vergadering
  - Bestuursmededelingen
- 12.20 uur Rondvraag
- ca. 12.30 uur Lunchpauze
- 13.30 uur Faunistische mededelingen
- 16.00 uur Sluiting

Tijdens de middagpauze zal Eddy Vermandel entomologische instrumenten en hulpmiddelen ter verkoop tonen. Tevoren kunt u inlichtingen krijgen en/of bestellingen plaatsen. Tel.: 0114-370378, e-mail: info@vermandel.com.

Tijdens de bijeenkomst kunt U koffie, frisdrank, broodjes, soep, tosti's etc. kopen bij de bar.

BUSLIJNEN: Van Utrecht CS naar Lexmond:

Met één overstap: Interliner 401 van Veolia vertrekt om 9.25 richting Breda en dan uitstappen bij busstation Lekbrug West Vianen om 9.40. Om 9.41 vertrekt bus 90 van Arriva richting Rotterdam die om 9.58 aankomt op de Kortehoevenseweg.

Interliner 400 van Veolia vertrekt om 9.55 richting Oosterhout NB en komt aan op Busstation Lekbrug West Vianen om 10.10 waarna men bus 81 van Arriva moet nemen richting Gorinchem die aankomt om 10.19

Rechtstreeks: Om 9.46 vertrekt bus 81 van Arriva richting Gorinchem die aankomt op de Burg. Potstraat te Lexmond om 10.19

Terugreis: Er vertrekt twee maal per uur een bus. Een gunstige verbinding is die welke vertrekken om 15.13 of om 16.13 op de Burg. Potstraat (Bus 81 van Arriva) en die resp. aankomen om 15.44 en 16.44 op het busstation van Utrecht.